

OBČINA BLOKE
Nova vas 4a
1385 Nova vas

Tel. 01 70 98 918
fax 01 70 98 840
e– pošta obcina.bloke@bloke.si

Številka: 332-0001/2018

Datum: 1. 6. 2018

2. točka

OBČINSKEMU SVETU
OBČINE BLOKE

ZADEVA	Sprejem sklepa o soglasju h kandidaturi za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO
ZAKONSKA OSNOVA	Zakon o lokalnih volitvah (uradno prečiščeno besedilo) (ZLV – UPB3 Uradni list RS, št. 16/07, 45/08, 83/12 in 68/17)
PREDLAGATELJ	Župan Jože Doles
POROČA	Dr. Rosana Cerkovnik
PREDLOG SKLEPA	Občinski svet občine Bloke sprejme sklep o soglasju h kandidaturi za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO

Obrazložitev

Klasični kras je bil leta 1994 vpisan na Poskusni seznam pri UNESCO. Poskusni seznam je izhodišče, s katerim država najavi Centru za svetovno dediščino, katera območja namerava v naslednjih letih kandidirati za vpis na Seznam svetovne dediščine. Od leta 1994 so se kriteriji spremenili, takratni vpis pa je bil (gledano z današnjih UNESCO kriterijev) neustrezen.

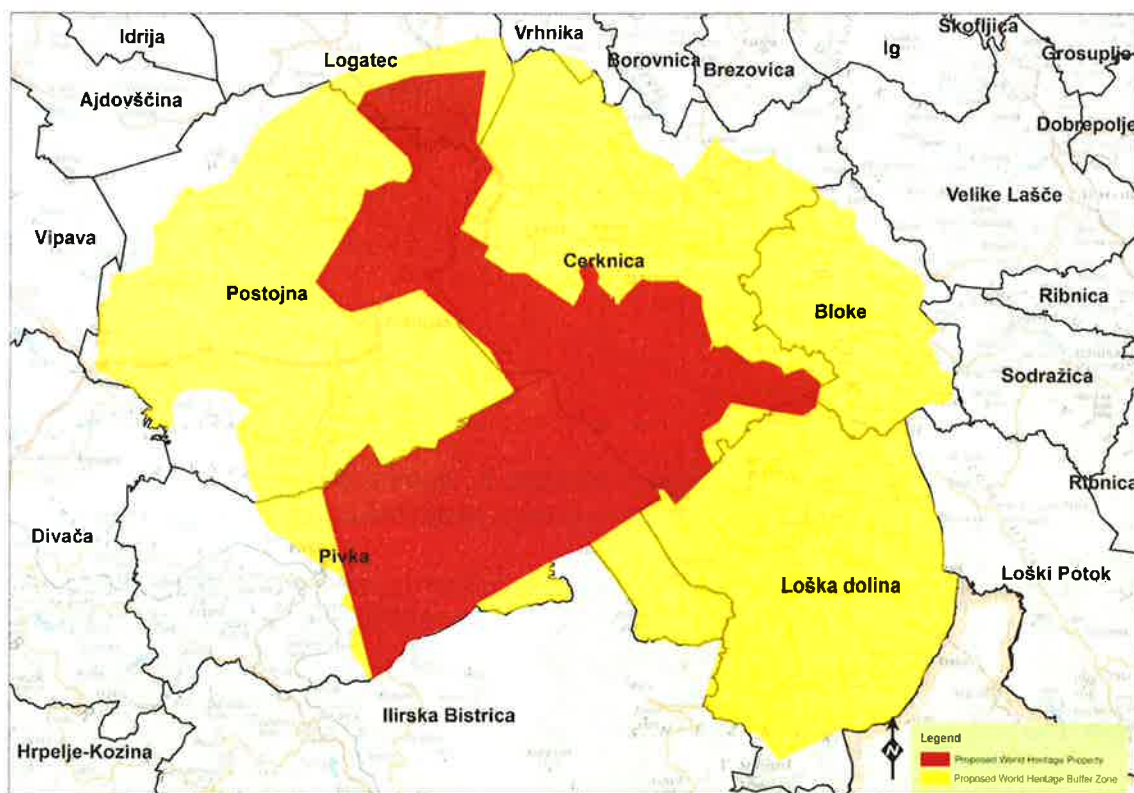
Leta 2015 je bil zato vpis Klasičnega krasa revidiran, tako vsebinsko kot prostorsko. Strokovna skupina je pripravila gradivo za vpis Klasičnega krasa na Poskusni seznam, ki je bil oddan novembra 2015. Župani so tudi podpisali "Pismo podpore in sodelovanje pri pripravi kandidature za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine UNESCO".

Ministrica za okolje in prostor je nato imenovala strokovno delovno skupino za pripravo kandidature ter odbor za spremljanje priprave te kandidature. V odbor so vključeni tudi predstavniki vseh občin, v katerih leži predlagano območje.

Predlagano območje

Osrednje območje (Proposed World Heritage Property): to je osrednje območje vpisa na Seznam svetovne dediščine in nosi znamko "Svetovna dediščina". Osrednje območje Klasičnega krasa obsega 25.385 ha.

Vplivno območje (Proposed World Heritage Buffer Zone): Vplivno območje je območje, ki zagotavlja učinkovito varovanje osrednjega območja Svetovne dediščine, in ki osrednje območja praviloma obkroža. Vključevati mora elemente, ki so funkcionalno pomembni za

podporo območju in njeni zaščiti. Nominacija mora jasno izražati, kako neko vplivno območje varuje ožje območje.

Čeprav vplivno območje ni del nominiranega območja, pa morajo biti vse spremembe meja vplivnega območja odobrene s strani Odbora za svetovno dediščino.

Izjemna univerzalna vrednost Klasičnega krasa

Klasični kras je sestavni del Dinarskega krasa. Glavne lastnosti, ki prispevajo k izjemni univerzalni vrednosti Klasičnega krasa so kraška polja ter na njih navezujoča se hidrološka in speleološka mreža ter podzemna favna. Na relativno majhnem območju Klasičnega krasa so zastopana kraška polja v različnih razvojnih fazah; od aktivnih polj v zreli fazi (kot sta Planinsko polje in Cerknjsko polje) do kraških polj v končni, razpadni fazi (Pivška presihajoča jezera). Jame na Klasičnem krasu, ki se vežejo na sistem kraških polj so prav tako v različnih razvojnih fazah in zelo raznolike po jamskih sedimentih. Na jame se veže tudi izjemnost Klasičnega krasa glede na število pravih jamskih živali. Z več kot 115 vrstami pravih jamskih živali troglobintov se Klasični kras uvršča med vroče točke območja podzemne favne na svetu. Pomemben doprinos predstavljata tudi zgodovinski vidik raziskovalnih konceptov (razvoj idej) o nastajanju krasa, kar je bila podlaga za razvoj znanstvenega preučevanja krasa, kraških pojavov in oblik. Poselitev krasa in kulturna dediščina je vezana na naravne danosti kraškega sveta, kar dokazujejo že prve naselitve v kraških jamah.

Vsebina kandidature

Po operativnih smernicah za implementacijo Konvencije o svetovni dediščini je nominacijski dosje sestavljen iz devetih natančno določenih poglavij.

Strokovna skupina je pripravila vsebino za strokovne opise in utemeljitve; predstavniki ministrstev za okolje in kulturo, Zavoda za varstvo narave, Zavoda za varstvo kulturne dediščine, lokalnih skupnosti, RRA Zeleni kras in upravljavcev pa so skupaj pripravili gradivo glede upravljanja območja.

To gradivo vključuje tudi Načrt upravljanja, ki je temeljni dokument za aktivnosti, ki se bodo na območju izvajale po vpisu na Seznam svetovne dediščine in na podlagi katerega se bo pripravljajo redna 5-letna poročila za UNESCO. Vsako območje mora imeti ustrezen načrt upravljanja ali drugi dokument sistema upravljanja, kjer mora biti navedeno, kako je izjemna univerzalna vrednost ohranjena, še posebno skozi participatorne načine. Namen upravljskega sistema je zagotoviti učinkovito varstvo območij za sedanje in prihodnje generacije. Območja morajo imeti ustrezno dolgoročno, zakonodajno, regulatorsko, institucionalno in/ali tradicionalno varstvo in upravljanje. Meje območja morajo biti jasne. Jasno mora biti razloženo, kako deluje varstvo območja.

Kandidatura temelji v celoti na že obstoječih sistemih varstva narave in ne prinaša dodatnih varstvenih režimov.

Načrt upravljanja

Načrt upravljanja je nastajal od oktobra 2017 do marca 2018 in je usklajen med pripravljavci. Načrt upravljanja je priložen temu gradivu.

Sestavljen je iz osmih poglavij, med katerimi so najpomembnejša a) Instrumenti in struktura za implementacijo načrta upravljanja in b) Cilji varstva in razvoja Klasičnega krasa, ki vključujejo tudi vse aktivnosti.

Nekaj poudarkov:

a) Implementacija Načrta upravljanja za Klasični kras kot območje svetovne dediščine temelji na Sporazumu o upravljanju Klasičnega krasa kot območja Svetovne dediščine, ki ga podpišejo vsi partnerji (poglavje 5).

b) Cilji varstva in razvoja Klasičnega krasa so:

- Ohranjanje kraških polj, podzemnega sveta ter njihovih naravnih značilnosti in procesov na območju Klasičnega krasa.
- Ohranjanje hidroloških značilnosti in kakovosti voda.
- Učinkovito upravljanje in raziskovanje Klasičnega krasa in mednarodno sodelovanje.
- Razvoj usklajene turistične ponudbe in usmerjanje obiskovanja Klasičnega krasa ter ozaveščanje o pomenu Klasičnega krasa.

Vse aktivnosti, predvidene v načrtu upravljanja, temeljijo na že predvidenih oz. obstoječih aktivnostih in ne prinašajo dodatnih finančnih obveznosti.

Časovni okvir

Po poletnih počitnicah bo osnutek celotnega nominacijskega dosjeja oddan v poskusni pregled na Center za svetovno dediščino, kjer imajo ocenjevalci čas do konca novembra, da oddajo svoje pripombe. Prva možna uradna oddaja nominacijskega dosjeja je konec januarja 2019.

Pripravila:
dr. Rosana Cerkvenc (Park Škocjanske jame),
koordinatorka priprave kandidature

ŽUPAN
Jože Doles

Na podlagi 6. in 15 člena Statuta Občine Bloke UPB1 (Uradno glasilo slovenskih občin št. 62/18,) je Občinski svet Občine Bloke na ___ redni seji dne _____ sprejel

S K L E P

o soglasju h kandidaturi za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO

1.

Občinski svet Občine Bloke je sprejel sklep, da Občina Bloke pristopi h kandidaturi za vpis Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine na UNESCO seznam.

2.

Občinski svet soglaša z Načrtom upravljanja Klasičnega krasa - območja svetovne dediščine (v nadaljevanju: Načrt upravljanja) ter s Sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine (v nadaljevanju Sporazum o upravljanju).

3.

Občinski svet pooblašča župana Občine Bloke, da podpiše Sporazum o upravljanju ter druge potrebne listine za oddajo vloge vpisa Klasičnega Krasa na UNESCO seznam.

4.

Občinski svet pooblašča župana za morebitne potrebne uskladitve in prilagoditve Sporazuma o upravljanju in Načrta upravljanja, če le te ne predstavljajo dodatnih finančnih obremenitev za Občino Bloke.

5.

Ta sklep velja takoj

Številka: 322-0001/2018

Nova vas, dne.....

Župan Občine Bloke
Jože Doles

Sklep prejmejo:

1. Spis, tu,
2. Arhiv občinskega sveta, tu.

Načrt upravljanja Klasičnega krasa - območja svetovne dediščine za obdobje 2020 - 2025

- 1. UVOD**
- 2. KLASIČNI KRAS - OBMOČJE SVETOVNE DEDIŠČINE. OPIS IN OCENA STANJA**
- 3. PRAVNE IN DRUGE PODLAGE ZA NAČRT UPRAVLJANJA IN VARSTVENI STATUSI**
- 4. ORGANIZACIJA DELOVANJA POSAMEZNIH UPRAVLJAVCEV NA OBMOČJU KLASIČNEGA KRASA**
- 5. INSTRUMENTI IN STRUKUTRA ZA IMPLEMENTACIJO NAČRTA UPRAVLJANJA**
- 6. SWOT ANALIZA OBMOČJA**
- 7. VIZIJA IN USMERITVE ZA OHRANJANJE IZJEMNE UNIVERZALNE VREDNOSTI OBMOČJA KLASIČNI KRAS**
- 8. SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA**

1. UVOD - Predgovor

Načrt upravljanja Klasičnega krasa kot območja Svetovne dediščine za obdobje 2020 - 2025 je nastal v okviru priprave nominacijskega dosjeja za vpis Klasičnega krasa na Seznam svetovne dediščine.

Pričujoč dokument je temelj za usmerjanje razvoja na območju Klasičnega krasa za ohranjanje izjemne univerzalne vrednosti Klasičnega krasa.

Pri pripravi dokumenta so sodelovali vsi ključni deleženiki, nosilci razvoja na tem območju - lokalne skupnosti (Cerknica, Logatec, Pivka, Postojna, Loška dolina in Bloke), Regionalna razvojna agencija Zeleni kras, upravljavci zavarovanih območij in naravnih vrednot (Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Krajinski park Pivška presihajoča jezera in Notranjski regijski park) ter koncesionar za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem - Posotjnska jama, d.d. Pri pripravi so sodelovali tudi Ministrstvo za okolje in prostor ter Park Škocjanske jame.

2. KLASIČNI KRAS - OBMOČJE SVETOVNE DEDIŠČINE. OPIS IN OCENA STANJA.

Administrativni opis območja

The Classical Karst lies 40-80 km southwest of Ljubljana, the capital of Slovenia. Območje Klasičnega krasa kot lokacije Svetovne dediščine obsega 25.385 km² in leži v občinah Cerknica, Logatec, Pivka, Postojna, Loška dolina in Bloke. Vplivno območje obsega 58.064 km². celotnem območju živi 37.400 prebivalcev, od tega na osrednjem območju 7.200, na vplivnem pa 30.200.

Osrednje območje obsega Cerkniško polje, Planinsko polje in kraška polja zgornje Pivke ter gozdnato zalednje kraških polj s številnimi kraškimi jamami. Med več kot 1.200 jamami na celotnem območju izstopajo Postojnska jama, Križna jama in Planinska jama ter kraška dolina Rakov Škocjan.

Meja vplivnega območja poteka deloma po občinskih mejah, deloma pa se vplivno območje omejuje glede na razvodnice porečja Ljubljanice in Reke. Vplivno območje obsega Loško dolino, Bloško planoto, Javornike in del Snežnika.

Geografski opis območja

Glavne značilnosti celotnega območja so prevlada kraških oblik in pojavov, velika namočenost in gozdnatost ter izjemna ekološka ranljivost. Zaradi naravnih danosti je poselitev razmeroma redka in goščena v rodovitnih delih podolij.

Območje Klasičnega krasa ima izjemno razgiban kraški relief. Osrednji del visokih kraških planot Javornikov in Snežnika se stopničasto znižuje na obe strani v nižje kraške planote in nize kraških polj. Prevladujejo apnenci, ki so večinoma močno zakraseli in vsebujejo fosilne ostanke. Ponekod se pojavlja dolomit, v Postojnski kotlini je prisoten za vodo slabo prepusten fliš, sicer pa so dna kraških polj zasuta z nanosi rek in potokov. Sedimente najdemo tudi v kraških jamah, ponekod z izjemno dobro ohranjenimi fosilnimi ostanki sesalcev (jamski medved, bizon,...). Dobro so ohranjene tudi ostale geološke strukture in nahajališča fosilov. Območje je preprejeno s številnimi podzemnimi jamskimi sistemi, kraškimi jamami in brezni. Po gostoti jam izstopa Laški ravnik na severovzhodnem robu Planinskega polja z do 40 jamami na km². Številne jame in brezna so prisotne tudi na območju Rakovega Škocjana, na severovzhodnem robu Javornikov in zahodnem robu Cerkniškega polja, skupno število registriranih jam pa je večje od 1200. Večina jam je v naravnem stanju in so dobro ohranjene. Največje in najatraktivnejše jame imajo poleg izjemnega znanstveno raziskovalnega in varstvenega pomena tudi status turističnih jam (Postojnska jama, Pivka jama, Črna jama, Otoška jama, Jama pod Predjamskim gradom, Križna in Planinska jama).

Pomemben geološki element predstavlja več kilometrov široka cona Idrijskega preloma, ki v smeri severozahod – jugovzhod poteka po celotnem območju Klasičnega krasa. Znotraj te cone je nastal niz kraških polj (Planinsko, Cerkniško, Loško in Babno polje) ter zapleteni jamski sistemi s ponikalnicami. Morfološko so vsa kraška polja dobro ohranjena, poselitev se nahaja ob robovih, zato infrastruktura ne predstavlja negativnega vpliva. Ob večjih naseljih je zaznati težave s čiščenjem odpadnih voda, predvsem s čistilnimi napravami, ki imajo mešan kanalizacijski sistem. Pod severovzhodnimi strmimi pobočji Javornikov v reliefu izstopajo velike udornice, koliševke in soteske z naravnimi mostovi, kot je kraška dolina Raka v Rakovem Škocjanu. Območje pretežno porašča gozd, potencialni vpliv na območje je povezan z gospodarjenjem z gozdom. Na Pivški strani Javornikov je na apnencih in zrnatem dolomitu kraška terasasta uravnava ter depresijske oblike, ki se ob visokih vodah spremenijo v Pivška presihajoča jezera. Na nižinskih predelih kraških polj zaradi ekstremnih količin padavin lahko nastopijo ojezeritve. Polja so po večini naravno ohranjena, prevladuje kmetijska raba.

Reke in potoki so del porečja kraške Ljubljanice in preko kraških polj tečejo po površini drugje pa pod njo v znanih in še neodkritih jamskih rovih. Te vode so izoblikovale največje jamske sisteme na območju Klasičnega krasa. Križna jama in Rakov Škocjan sta mednarodno pomembni mokrišči po Ramsarski konvenciji.

Celotno območje Klasičnega krasa je z vidika ohranjenosti narave v dobrem stanju, na naseljenem delu je ohranjenost narave tudi rezultat dolgotrajnega sožitja človeka z naravo. Pretežni del leta je to območje tudi priljubljena turistična destinacija ljubiteljev narave in različnih drugih ciljnih skupin, ki izvajajo različne dejavnosti na prostem (ribolov, lov, različne oblike letne in zimske rekreacije).

Podnebne značilnosti

Na podnebne značilnosti vpliva predvsem izpostavljenost lega na stičišču celinskega, sredozemskega, panonskega in gorskega podnebja. Zunanja pregrada visokih dinarskih planot je na primorski strani najvišja in zato predstavlja temeljno podnebno ločnico.

Bližina morja prispeva k veliki količini padavin, saj na najvišjih planotah in zlasti v hladni polovici leta pade do okrog 3000 mm padavin na leto. V zimskem času pade tudi precej snega, ki se lahko dolgo obdrži. Na najbolj izpostavljenih stikih celinskih in sredozemskih zračnih gmot se pozimi lahko pojavlja žled, katerega pas sega od Blok do Brkinov. Povprečne temperature kažejo na hladna poletja in precej mrzle zime, ki jih nekoliko blažijo vdori toplejšega zraka iznad Jadrana. Povprečna letna temperatura je med 6 in 8°C, na planotah pa je še nižja. Značilni so tudi temperaturni ekstremi na kraških poljih. Na dnu kraških polj se v jasnih zimskih nočeh zadržuje hladen zrak (na Babnem polju, kjer je bila izmerjena najnižja temperaturna vrednost v Sloveniji (-34°C)), v poletnih dneh pa se ozračje tudi močno segreje, zato so amplitude izjemno velike.

Rastlinstvo in živalstvo

Območje Klasičnega krasa tvori preplet različnih življenjskih okolij: travišč, gozdov, mokrišč, vodnih, skalnih in jamskih habitatnih tipov. Gozd obsega okrog polovico območja. Prevladujejo jelovo-bukovi gozdovi, ki v nižjih legah prehajajo v hrastovo-belogabrove gozdove, v višjih legah pa v visokogorske bukove gozdove. Na zahodni strani Javornikov nekdanje pašnike preraščajo toploljubni gozdovi črnega gabra, malega jesena in cer ter gozdovi rdečega in črnega bora.

Ključna lastnost gozdov v večjem delu ožjega in vplivnega območja je njihova strnjjenost, saj so del širšega gozdnatega območja, ki sega od Javornikov preko Snežnika in naprej na Kočevsko in na Hrvaško. To je eno največjih strnjenih gozdnih območij v Srednji Evropi. Zaradi razgibanega reliefa, spremenljivega podnebja, pestrih talnih razmer na pretežno karbonatnih kamninah ter drugih okoljskih dejavnikov je za območje značilna velika raznolikost gozdnih združb in velika biotska pestrost. Med najbolj markantnimi velja izpostaviti vse tri vrste velikih zveri: rjavi medved, volk in ris. Večji del gozdov je vključenih v omrežje Natura 2000.

Predvsem na območjih kraških polj in na njihovem obrobju so bili gozdovi v preteklosti v veliki meri izkrčeni. Gozdne zaplate v nižje ležečih predelih, kjer prevladujejo kmetijska krajina in naselja, so zelo pomembne za ohranjanje vitalnosti krajine. Na pogosto poplavljenih tleh ob Pivki, Nanoščici, Unici, Bloščici, ob vodah na Cerkniskem polju ter v Loški dolini domujejo jelševja in vrbovja, ter ostanki nekoč širnih gozdov hrasta doba - dobovja. Pobočja nad polji poraščajo podgorska bukovja na karbonatnih tleh s primešanimi številnimi drevesnimi vrstami, ki so deloma spremenjeni predvsem z vnosom smreke, ki jo je v zadnjih letih občutno prizadela gradacija podlubnikov.

Zahodna pobočja Javornikov in Snežnika so v spodnjem delu večinoma zelo suha in topla, zaradi plitvih tal pa tudi precej kamnita. Nekdanje pašnike na obrobju Pivške kotline, deloma

tudi nad Cerkniškim poljem, so od srede 19. stol. do srede 20. stol. pogozdovali pretežno s črnim borom, da bi omilili težave, ki jih je povzročala močna burja. Opuščanje pašništva in kmetovanja, zlasti po letu 1950, je vodilo v zaraščanje vedno večjih površin s črnim in rdečim borom in s toploljubnimi listavci., ki tvorijo gozdove črnega gabra in hrastov (cer in graden). Veliko je tudi malega jesena, nekaj manj mokovca.

Večji del gozdov v območju, zlasti v višjih legah, so naravno dobro ohranjeni, klimaksni gozdovi. Med 700 in 1100 m prevladujejo dinarski jelovo - bukovi gozdovi, ki se zaradi vpliva različnih dejavnikov pojavljajo v različnih podzdržbah. Sestoji se spreminjajo glede na globino kraških tal, skalovitost, nagib pobočja, ekspozičijo in druge rastiščne dejavnike. Spreminjata se razmerje med jelko in bukvi. V vrtačah z globljimi tlemi je več gorskega javorja in velikega jesena, v hladnejših legah je več smreke. V višjih nadmorskih višinah prehajajo v visokogorske bukove gozdove, v katerih so Jelka, smreka, gorski javor in gorski brest le posamično prisotni. Zgornjo gozdno mejo na Snežniku tvorijo subalpinski bukovi gozdovi. Druge drevesne vrste so v tem pasu, med 1400 in 1600 m nadmorske višine zelo redke. Bukev izrazito prevladuje, vendar so drevesa visoka le nekaj metrov, debla so tanka, zveržena, polna grč in mnogokrat spominjajo na obliko grma. Vse to je posledica zelo ekstremnih podnebnih razmer. Nad njimi je le še pas ruševja, prav na vrhu Snežnika pa so floristično izredno zanimive gorske trate.

Kraški svet Slovenije je z rastlinskimi in živalskimi vrstami med bogatejšimi območji v Evropi in ena izmed »vročih« točk biotske raznovrstnosti na svetu. Na tem območju je nekaj tipskih nahajališč rastlinskih in živalskih vrst, posebej pomembna so tipska nahajališča podzemeljskih živalskih vrst. Pri tem izstopa sistem Postojnske in Planinske jame kot eno izmed vročih točk biodiverzitete, z več kot 100 odkritimi vrstami.

Jamske živali so ogrožene zaradi uporabe fitofarmaceutskih sredstev v kmetijstvu in divjih odlagališč odpadkov, ponekod tudi zaradi neustreznih čistilnih naprav. Stanje vrst in njihovih habitatov ter habitatnih tipov, varovanih v okviru območij Natura 2000, se spremlja z rednimi monitoringi, predvsem nekaterih vrst jamskih hroščev, človeške ribice in netopirjev.

Glavne družbene značilnosti

Infrastruktura and storitve

The Classical Karst features good traffic accessibility and connections. All larger towns with the most interesting karst phenomena (Cerknica, Logatec, Pivka and Postojna) are located along the motorway between Ljubljana and Koper. Logatec, Pivka and Postojna are also located along the railway route between Ljubljana and Sežana. Additionally, the towns are interconnected by numerous regional and local roads, and the larger towns provide various supply and service activities, such as accommodation and catering, banking and postal services, petrol stations and medical care. In the event of a cave accident the Cave Rescue Service is activated.

Turizem na območju Klasičnega krasa

There is a long and rich tradition of tourism in the Classical Karst. Classical Karst tourism is based mainly on the sight-seeing of karst phenomena, both surface and underground. The most important tourist sights are Postojnska jama, Cerknica polje, Rakov Škocjan, Križna jama, etc. In addition to the natural sites of special interest, the museum collections or interpretation centres also play a significant role. The largest museum collections/exhibitions, connected to karst are located in Postojna, in the Notranjski muzej Postojna and the Postojna Cave. The two main interpretation centres for poljes are the Museum of Lake Cerknica in Cerknica and the Eco-museum of the Pivka Intermittent Lakes in Slovenska vas near Pivka. Each municipality has its own tourist information centre, which acts as central municipal facilitator of tourist offers.

The main tourist destinations are evenly distributed over the nominated property, causing scattered tourist development across a wider area. Tourism is not based on mass numbers of visitors, but directed mainly towards quality experience and learning about karst and its phenomena. In recent years, the region has been recognised under the regional brand name "Zeleni kras" (Green karst).

Kmetijstvo

Kmetijske površine so na celotnem območju omejene predvsem na ravninska dna kraških polj. Večinoma jih obdelujejo kmetje iz sosednjih vasi.

Razen nekaterih površin, ki se nahajajo na obrobju kraških polj, so vse kmetijske površine zatravljene. Kmetje jih uporabljajo za košnjo, pašo in kombinirano pašno kosno rabo. V letih z normalno količino padavin na travnikih kmetje pridelajo tri odkose.

Med živinorejskimi panogami prevladuje govedoreja, pri čemer kmetje redijo največ krav dojlj. Nekaj posameznih kmetij se ukvarja z rejo krav molznic. Drugi dve dejavnosti, ki pa sta zastopani v manjši meri, sta konjereja in reja drobnice.

Kmetje kmetujejo večinoma tradicionalno. Na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera je 40 odstotkov kmetov vključenih v ekološko kmetovanje. Interes za kmetovanje, predvsem pašo govedi, ki je za naravo bolj obremenjujoča kot tradicionalna paša ovac, zaradi subvencij narašča. Uveljavlja se sistem celoletne paše na prostem skupaj z dohranjevanjem živali pretežno s siliranim travinjem, kar lahko predstavlja problem za ohranjanje stanja biodiverzitete.

Kmetijstvo upošteva vsa merila, ki jih predvideva N2000 in nacionalna zakonodaja.

Gozdarstvo

Gospodarjenje z gozdovi usmerja Zavod za gozdove Slovenije, ki v skladu z Zakonom o gozdovih izdeluje gozdnogospodarske načrte po načelih sonaravnosti, trajnosti in večnamenskosti. Lastniki gozdov so dolžni spoštovati in upoštevati določila gozdnogospodarskih načrtov. V območju prevladujejo zasebni gozdovi. Lastniška struktura je zelo razdrobljena, posledično je intenzivnost gospodarjenja relativno nizka. Okrog tretjina je državnih gozdov, s katerimi po letu 2016 gospodari družba Slovenski državni gozdovi (pred tem Sklad kmetijskih in gozdnih zemljišč).

Prevladujoči sistem gospodarjenja je skupinsko postopno gospodarjenje, ki ob upoštevanju kraških značilnosti območja zagotavlja permanentno pokritost gozdnih tal z rastlinskim pokrovom z namenom varovanja gozdnih tal ter omogoča ohranjanje naravnih značilnosti gozdov in njihove biotske pestrosti.

Najpomembnejše enote Klasičnega krasa

a. Notranjski regijski park

Osrednje območje Notranjskega regijskega parka (v nadaljnjem besedilu: NRP) predstavlja Cerknjsko polje, ki ga obdaja višji svet Javornikov, Menišije, Križne gore in Slivnice. Z izjemno geomorfologijo in hidrologijo ob Cerknjskem polju izstopa še kraška dolina Rakov Škocjan. V splošnem je območje dobro naravno ohranjeno.

Cerkniško jezero ali točneje Cerknjsko polje je največje slovensko kraško polje z značilnim fenomenom presihanja vode. Cerknjsko polje predstavlja pester mozaik različnih vlažnih in mokrih habitatnih tipov. Suha (terestrična) faza, ko jezero popolnoma odteče, je povprečno

dolga 80 dni, v preostalem času ima jezero običajni nivo vode štiri do pet mesecev. Spreminjajoči se vodni režim ter pestrost pedološke podlage ustvarjata veliko pestrost biotopov. Od tod tudi velika pestrost flore, vegetacije in habitatnih tipov.

Morfološko je **Cerkniško polje** naravno ohranjeno. Kmetijska raba je povezana s presihanjem jezera na polju. Cerkniško jezero predstavlja reprezentativno območje za habitatni tip HT 3180*_Presihajoče jezero v Sloveniji. Pri presihajočih jezerih s površinskimi vodotoki, zlasti pri Cerkniškem jezeru, ki ima daljšo akvatično fazo, predstavlja potencialno nevarnost onesnaženost vode. Cerkniško polje je večinoma v kmetijski rabi, prevladujejo ekstenzivni travniki. Nekoliko intenzivnejše je kmetijstvo na delih polja, ki so izven območja ojezeritev, to je na desnem bregu Cerkniščice in v manjšem obsegu zahodno od Martinjaka do južnega roba Žerovnice. Naravnim danostim prilagojene ekstenzivne kmetijske prakse, ki jih narekuje vsakoletno naravno presihanje jezera, na Cerkniškem polju j ne predstavljajo večjih obremenitev.

Poselitev je umaknjena na rob polja, prav tako na polju ni večjih infrastrukturnih objektov. Hidromorfološko je Cerkniško polje zaradi posegov v preteklosti spremenjeno, vendar so osnovne značilnosti naravnega pretakanja vode ohranjene. V začetku 20. stoletja so bile z namenom hitrejšega odtoka vode s polja izvedene večje regulacije Stržena, Žerovniščice, Lipsenjščice, Tresenca in Goriškega Bržička. Hidromorfološko stanje vodotokov se v zadnjem času izboljšuje. V sklopu evropskih projektov je bila izvedena renaturacija na Tresencu in Goriškem Bržičku, v prihodnjih letih se načrtuje še obnova dveh okljukov na Strženu. Po podatkih ARSO (Ocena ekološkega stanja vodotokov za obdobje 2009 – 2015, 2016 in Ocena kemijskega stanja vodotokov za obdobje 2009 – 2013, 2017) je Cerkniško jezero v dobrem kemijskem in ekološkem stanju, nasprotno pa je Cerkniščica v slabem ekološkem stanju. Problematično na območju je čiščenje odpadnih voda, ki je bilo sicer s projektom Čista Ljubljana izboljšano, še vedno pa se pojavljajo težave. Problematične so čistilne naprave, ki imajo mešan kanalizacijski sistem, iz katerih že ob manjši količini padavin zaradi prevelike obremenitve odteka neustrezno čiščene vode (Cerknica). Na kvaliteto vode na Cerkniškem polju in s tem tudi na kraško podzemlje vpliva tudi celotno zaledje polja (Loško polje, Bloška planota), zato je bistveno tudi na tem območju zagotavljati najvišji standard čiščenja odpadnih voda.

Območje **Rakovega Škocjana** je dobro ohranjeno. Območje je pretežno poraslo z gozdom in ni poseljeno, je pa na jugovzhodnem robu doline sredi gozdnega prostora brez komunalne infrastrukture zraslo naselje počitniških hiš. Razen potencialnega onesnaženja voda zaradi neurejene kanalizacije, objekti nimajo večjega vpliva na območje. Obiskovanje območja je vezano na urejeno učno pot in zato na stanje narave nima negativnega vpliva. V letu 2014 je bilo območje Rakovega Škocjana močno prizadeto zaradi žledu, kasneje pa še zaradi širjenja lubadarja. Na območju je bila izvedena sanacija, ki je zaradi uporabe težke mehanizacije delno spremenila lastnosti kraškega površja območja (nove vlake).

Zaledje Cerkniškega polja in Rakovega Škocjana predstavlja višji kraški svet (Javorniki, Slivnica, Križna gora) z značilnimi kraškimi površinskimi in podzemeljskimi oblikami. Območje pretežno porašča gozd. Največji vpliv na območje ima gospodarjenje z gozdom in z njim povezana infrastruktura (gozdne ceste in vlake). Na Slivnici je priljubljena izletniška točka (peš in z avtom), pod vrhom je planinski dom. Vršni del poraščajo travniki, nekateri so namenjeni paši. Paša v trenutnem obsegu ni problematična.

Območje parka letno obišče okrog 40.000 obiskovalcev. Turistična raba zaenkrat ne povzroča negativnih posledic.

b. Planinsko polje

Planinsko polje je nastalo ob idrijskem prelomu. Obdaja ga sklenjen rob, ki ga gradijo apnenci in dolomiti, dno polja pa je ravnica, zapolnjena z aluvialnimi sedimenti glavnega vodotoka

Unice. Na jugozahodnem robu polja je Planinska jama, iz katere izvira Unica. Unica dobi z desne še dva pritoka: Malenščico in hudourno Škratovko iz istoimenske izvorne jame. Zaradi majhnega strmca Unica pri prečkanju polja slikovito meandrira. Na jugovzhodnem robu polja so številni ponori. Pri nizki vodi Unica ponikne že pred Lazami, pri višji vodi pa se razlije po meandrih proti severnemu robu polja. Največji ponori so Pod stenami, kjer sta iz časa prvih melioracij v osemdesetih letih 19. stoletja ohranjena dva obzidana in zamrežena požiralnika - katavatrona. Po vodji gradbenih del, Viljemu Puticku, sta dobila ime 'Putickovi štirni'. Sledilni poskusi so dokazali, da vse vode Unice, ki poniknejo na polju, odtekajo v okoli 10 km oddaljene izvire Ljubljance.

Na Planinskem polju je presihanje vode kraškega polja naravno ohranjeno. Velik problem pa predstavlja intenziviranje kmetijstva. Zaradi uvajanja paše in gnojenja so ogroženi vlažni travniki, redke rastlinske vrste ter kraško podzemlje in podzemna kraška favna. Poleg tega predstavlja veliko grožnjo tudi neurejena infrastruktura v poselitvenem zaledju.

V zadnjem času ogrožajo Planinsko polje tudi melioracijski posegi; izkopi jarkov, zasipanje z raznim materialom in zemljinami, kar spreminja značilno morfologijo dna polja. Lokalno se opaža trend krčenja mejic, nekateri deli pa so tudi neobdelani in se počasi zaraščajo. Ugotavlja se trend upadanja števila koscev (*Crex crex*). Za izboljšanje stanja bi bilo potrebno izvesti ukrepe, kot npr. ukiniti intenzivno kmetijsko rabo, spodbujati ekstenzivno kmetijsko rabo na polju v zaledju (oz. vplivnem območju) Planinskega polja ter izboljšati stanje na področju komunalne infrastrukture in čiščenja odpadnih voda.

Območje Planinskega polja letno obiše okrog 2000 obiskovalcev, kar zaenkrat ne povzroča negativnih posledic.

c. Krajski park Pivška presihajoča jezera

Krajski park obsega dela dveh večjih geografskih enot, kotlino Zgornje Pivke, ki ima lastnosti kraškega polja in po katerem teče reka Pivka, in visoko kraško planoto Javornikov. Pivka izvira na zgornjem delu pivške kotline, ponikne pa v Postojnski jami. V času obilnih padavin v poglobitvah, kotanjah, ki se vrstijo vzporedno s tokom Pivke, nastane sedemnajst jezer, ki v sušnem času presahnejo. Izmed sedemnajstih presihajočih jezer jih enajst (Kljunov ribnik, Malo in Veliko Zagorsko, Veliko in Malo Drskovško, Parsko, Radohovsko, Klenski dol, Palško, Petelinjsko, Krajnikov dol) leži na območju krajinskega parka. Večina jezer leži med naseljema Zagorje in Parje, največji pa sta Petelinjsko in Palško. Najdlje, tudi do šest mesecev, se voda obdrži v najnižje ležečem Petelinjskem jezeru. V neposredni bližini Pivških jezer se nahaja deset jam in brezen, daljših od 60 metrov, sicer pa je bilo na širšem območju Pivški presihajočih jezer registriranih in raziskanih 87 jam in brezen s skupno globino 1255 metrov.

Občasno poplavljanje ustvarja posebne razmere za rast nekaterih zanimivih vrst. Za območje krajinskega parka je značilna velika biotska pestrost. Z vidika varovanja sta pomembna predvsem habitatni tip presihajoče jezero, jezerske kotanje pa obdaja habitatni tip vzhodnih submediteranskih suhih travišč. Območje parka je življenjski prostor številnih vrst v evropskem merilu ogroženih in zavarovanih vrst ptic, metuljev, dvoživk, netopirjev pa tudi vseh treh vrst velikih zveri, rjavega medveda, volka in risa.

Krajski park leži v porečju kraške Ljubljance in na vodovarstvenem območju črpališča pitne vode v Malnih pri Planini, iz katerega se zagotavlja vodooskrba za občini Pivka in Postojna. Skrajni jugozahodni del pripada porečju Reke in se prekriva z vplivnim območjem Regijskega parka Škocjanske jame.

Današnja podoba območja presihajočih jezer Zgornje Pivke je nastala zaradi sonaravnega prepleta človekovih dejavnosti z naravo. Kmetijska raba je bila na območju presihajočih jezer do leta 1991 omejevana zaradi prisotnosti vojaških aktivnosti (vojaški vadbeni poligon). Zaradi ponovnega

vzpostavljanja kmetijske rabe v zadnjih letih, predvsem pašnikov, so se trendi zraščanja zaustavili. Potencialno grožnjo predstavljajo intenziviranje kmetijstva, zlasti paša govedi, neurejeno čiščenje odpadnih voda v nekaterih vaseh, grožnjo pa predstavlja tudi načrtovana trasa plinovoda čez zahodni del krajinskega parka.

Visoka kraška planota Javornikov je porasla z gozdovi, ki so del ene najboljšežnejših strnjenih gozdnih površin v tem delu Evrope. Gozdarstvo se odvija v skladu z varstvenimi režimi in usmeritvami in ne predstavlja negativnega vpliva na naravo.

d. Turistične jame

Postojnski jamski sistem

Postojnsko jamo je izoblikovala ponikalnica Pivka. Pot Pivke se nadaljuje podzemno do Planinske jame, kjer združena z Rakom izvira kot reka Unica. Aktivni vodni rov podzemeljske Pivke povezuje Postojnsko jamo, Otoško jamo, Magdaleno jamo, Črno jamo in Pivko jamo v jamski sistem Postojnske jame, ki skupaj meri 24 340 m.

V celotnem jamskem sistemu so prisotne raznolike oblike sigastih tvorb, od stalaktitov, stalagmitov, kapniških stebrov in zaves do jamskih biserov, helektitov. Siga se pojavlja v različnih barvah, variira tudi količina odložene sige, od povsem zasiganih jamskih rogov, do delov jame, kjer so vidne skalne oblike (fasete, draslje, stropne kotlice, žlebovi...). Zaradi izjemno pestrega kapniškega okrasja je jamski sistem tudi pomembna mineraloška lokacija. Postojnsko - Planinski jamski sistem je izjemna lokacija podzemne favne, poleg človeške ribice (*Proteus anguinus*) jo naseljuje vsaj 115 vrst pravih jamskih živali (najdenih in znanstveno opisanih troglobiontov), vključno s prvo znano jamsko živalco hroščem drobnovratnikom (*Leptodirus hochenwartii*). Številne vrste imajo v Postojnski jami tipsko nahajališče. V skladu z okoljskimi pogoji se dominantnost skupin med leti razlikuje, vendar stalna prisotnost najpomembnejših epikraških podzemeljskih vrst kaže na stabilnost in vitalnost populacij (Pipan, 2017). Posamezne jame sistema imajo samostojne vhode. Na vseh jamskih vhodih, razen Magdalene jame, ki je brezno, so postavljena kovinska vrata – rešetke, ki dopuščajo prosto gibanje ne-topirjem. V Postojnskem jamskem sistemu so tudi izredno pomembne nahajališča pleistocenske favne (kosti jamskega leva, jamskega medveda). Najdbe so bile v preteklosti izkopane in se hranijo v različnih muzejih. Pri Speleobiološki postaji Rova novih podpisov je bilo najdenih več kamnitih strgal, tip orodja, značilen za obdobje srednjega paleolitika ali Moustériena – časa, ko je Evropo poseljeval nenadertalec.

Najbolj je turistično obremenjena Postojnska jama, saj se turistični obisk iz leta v leto povečuje in se že približuje enemu milijonu. V jami je speljana jamska železnica, ki je imela na predvsem zaradi prašenja zelo velik vpliv na rast sige. Izboljševanje tehnologij transporta zmanjšuje prašenje in s tem negativne vplive na jamsko okolje. Izvajajo se tudi aktivnosti za odpravljanje ostalih posledic turistične rabe (npr. odstranjevanje lampenflore). Osvetljene turistične poti so speljane po suhih kapniških rovih. Postojnska, Črna in Pivka jama so poleg vodnih rogov podzemeljske Pivke povezane tudi z umetnimi tuneli. Pri večkratnih preurejanjih dostopa v jamo je bilo uničenega veliko kapniškega okrasja, jamskih sedimentov in odstranjenih ali zabrisanih prazgodovinskih sledi. V dvestoletni zgodovini ureditvenih del v Postojnski jami in zlasti pri graditvi jamske železnice in poti, so bili v jamska tla in jamski inventar izvedeni številni posegi. Kot posledica velikega požara med drugo svetovno vojno so vsi kapniki na vhodnem delu počrneli. Območje nad jamo je poraščeno z gozdom, občasno se na tem delu dogajajo nelegalna odlaganja gradbenih odpadkov, ki jamo ogrožajo. V Postojnskem jamskem sistemu je zaradi onesnaženja reke Pivke posebej ogrožena podzemeljska vodna favna (stigobionti).

V Postojnski jami se izvaja redni letni mikroklimatski in biološki monitoring v okviru koncesijske rabe jame, s katerim se ugotavlja, da je vpliv turistične dejavnosti na kopensko jamsko živalstvo v Postojnski jami prisoten, ni pa pereč. V delih Postojnskega jamskega sistema (npr. Pisani rov in Otoška jama), ki niso v turistični rabi, je stanje jamskih favne boljše. V Otoški jami prezimuje tudi kolonija malih podkovnjakov.

Jama je ogrožena zaradi vse večje onesnaženosti Pivke, zaradi turistične rabe pa ogroženosti ni zaznati. Na osnovi izsledkov biološkega monitoringa, ki ga strokovnjaki izvajajo vsako leto, število vrst pravih jamskih živali (troglobiontov) ne upada. Odkivajo se nove vrste. Jamo si letno ogleda okrog 800.000 obiskovalcev.

Planinska jama

Planinska jama se odpira pod skalnato steno zatrepne soteske v jugozahodnem kotu Planinskega polja. Iz jame priteka Unica, ki nastane po združitvi podzemne vode Raka in Pivke, obeh krakov kraške Ljubljani. Unica ob suši na izhodu iz jame presuši, ob največjih poplavah pa se pretok močno poveča. V Unici živi človeška ribica (*Proteus anguinus*). Jama je pomembna lokaliteta za drugo jamsko favno in prezimovališče ali kotišče netopirjev. Jama je bila že pred skoraj sto leti urejena za turistični ogled. Pot je bila speljana od vhoda mimo sotočja skoraj do konca Pivškega rokava. Ker ni bila vzdrževana in so leseni mostovi propadli, je danes dostopnih samo še prvih 900 m. Danes je obisk jame možen v spremstvu jamskih vodnikov. Unica je na vhodu v jamo zajezena, voda od tam po rakah teče v malo hidroelektrarno.

Križna jama

Križna jama je ena najslavnejših vodnih jam v Sloveniji. Dolga je preko 8 km, v njej je 22 podzemnih jezer. Je pomembno paleontološko nahajališče jamskega medveda. V jami je najdenih 45 troglobiontskih živalskih vrst.

Vhod v jamo je nadzorovan, na vhodu so postavljena vrata. Jama je opremljena za turistični obisk, urejene so poti in zaščitne ograje. Jama ni elektrificirana, obisk poteka s prenosnimi svetilkami. Turistični obisk se izvaja tudi v vodnem delu jame z gumijastimi čolni in je prilagojen na vodostaju v jami (v izogib poškodbam jame).

Jamo je v letu 2016 obiskalo 9660 obiskovalcev, 773 si je ogledalo tudi vodni del jame. Turistični obisk v jami bistveno ne poslabšuje stanja jame. Problematična pa je onesnaženost vode zaradi čistilne naprave v bližini. V vodi jamskega potoka so ob visokih vodostajih opažene večje količine pen in sedimentov.

e. Ostale jame in površje nad njimi

Območje obsega **površje nad znanimi jamami** Postojnskega jamskega sistema in drugih jam ter del površja nad podzemnim tokom Pivke in Raka do Planinske jame. Vključuje tudi robove Planinskega polja. Kraško območje nad jamami je preprejeno z vrtačami in drugimi kraškimi oblikami kot npr. škrapljami in žlebiči. Od večjih udornic velja omeniti Kozjo jamo, Planinsko koliševko, Mrzli dol in Unško koliševko. Unška koliševka je okrogle oblike in meri v premeru okrog 200 m, na celotnem obodu so strme prepadne stene, na dnu pa je melišče z rastlinskim obratom. Skalne stene teh udornic so habitat ogroženih in zavarovanih vrst živali kot npr. velike uharice (*Bubo bubo*) in rastlin, npr. alpskega volčina (*Daphne alpina*) in Justinove zvončice (*Campanula justiniana*). Gozd nad površjem je bukovo jelov, mestoma pa so bili nasajeni iglavci (črni in rdeči bor, smreka). V letu 2014 je gozdove prizadel močan žled, ki je polomil precej drevja, posledica pa se poleg uničenega drevja kaže tudi v velikem porastu podlubnikov, kar terja intenzivno sanitarno sečnjo.

Območje nad jamami je dobro ohranjeno. Problem, ki se občasno še vedno pojavlja, je povezan z nelegalnim onesnaževanjem in odlaganjem gradbenih odpadkov v jame, udornice in koliševke. V severni steni Unške koliševke je ohranjen sitem vojaških rovov.

Drugo območje velike zgoščitve podzemnih jam je **Laški ravnik**, ki obsega relativno uravnano kraško območje med Pokojiško planoto na vzhodu, Lanskim vrhom in Planinskim poljem na zahodu ter Begunjskim ravnikom na jugu. Tu se predvidoma podzemeljsko pretakajo vode iz Cerkniškega in Planinskega polja, ki odtekajo v smeri Ljubljanskega barja. Za območje je značilna visoka gostota jam (okrog 40 jam/km²). Območje je reliefno močno razgibano z vrtačami, velika je tudi zgoščitev udornic, med katerimi je največja Laška kukava s prostornino 2,5 milijonov m³. Laški ravnik je v celoti poraščen z gozdom in dobro naravno ohranjen. Največji vpliv na območje ima gospodarjenje z gozdom in z njim povezana infrastruktura (gozdne ceste in vlake). Leta 2014 je območje močno prizadel žled, zato se je povečalo obremenjevanje okolja zaradi sanacije. Spremenjena je vegetacijska odeja, vendar ocenjujemo, da bistvenih negativnih vplivov na naravo ni. Udornice na območju občine Logatec so določene za gozdne rezervate, zato je raba v tem delu omejena.

Ocena stanja na vplivnem območju

Vplivno območje obsega dve kraški polji, Loško polje in Babno polje in del snežniškega pogorja na jugovzhodnem delu osrednjega območja, gozdnato in redko poseljeno zaledje kraških polj na severovzhodnem delu ter območje porečja Pivke do vrha Nanosa na severozahodnem delu.

Večina območja ima kraški značaj s podzemnim kraškim odtokom, površinske vode se pojavljajo le na dolomitni in flišni kamninski podlagi ter na dnu kraških polj. Na območju se nahaja veliko jam in brezen ter površinskih geomorfoloških oblik.

Varovana območja narave (Notranjski regijski park, obronki krajinskega parka Nanos - južna in zahodna pobočja, Graščinski kompleks Snežnik) so v dobro ohranjenem naravnem stanju.

Ker je celotno območje gozdnato, prevladuje gozdarstvo nad kmetijstvom. Kmetijstvo je najbolj razvito na flišnem ravninskem območju ob Pivki, kjer prevladuje pašna živinoreja. Sicer pa je kmetijstvo ekstenzivno in omejeno z naravnimi danostmi - razgibanim kraškim reliefom in klimatskimi posebnostmi. Za potrebe gozdarstva so nastale številne gozdne ceste in vlake.

Turistična infrastruktura je skoncentrirana v Postojni, Cerknici in Pivki, v manjših krajih na vplivnem območju so posamezni ponudniki turističnih storitev. Od turističnih dejavnosti so razvite različne športne aktivnosti v naravi ter ponudba kulturne dediščine.

Območje je redko poseljeno, prevladujejo manjše vasi, večja naselja so le Postojna, Cerknica in Pivka, v okolici katerih so razvite manjše poslovno - industrijske cone. Naselja imajo urejeno čiščenje odpadnih voda večinoma z individualnimi greznicami.

Območje je povezano z regionalnimi in lokalnimi cestami, na severozahodnem delu ga prečkata tudi avtocesta in železnica. Jugovzhodno od Postojne se nahaja osrednje vojaško vadbišče Slovenske vojske - Poček, ki predstavlja občasno motnjo predvsem zaradi hrupa, potencialno pa vojaške aktivnosti negativno vplivajo na podzemne vode.

Draft Statement of Outstanding Universal Value - Brief synthesis

Classical Karst unites a geographically rounded area of carbonate rock lying in temperate latitudes of a wet climatic zone with preserved characteristics of natural phenomena, which represents an outstanding universal value. Classical Karst is a distinct karst landscape with distinct karst phenomena

where exceptional "karst" natural phenomena have been described since antiquity. The Kras Plateau got its name from the domestic name for the rocky, poorly-fertile landscape. The so called "karst" phenomena were first described and explored in this area. The terminology chosen for these phenomena was clearly adopted by the people and has not changed up to this day. This is why its German name "karst" was therefore accepted as the scientific name for a special type of landscape that developed in carbonate rock. This area also gave names to a set of professional terms for numerous karst phenomena such as doline. The terms karst, karstic and karstology have become part of the international scientific vocabulary. What is of extreme value here, though, is the birth of numerous ideas on the karst phenomena and developments; the most important scientific research pioneers being (amongst others) Valvasor, Hacquet, Cvijić, Kraus, Schmidl and Putick.

The main features that help classify Classical Karst as having an outstanding universal value are poljes, their corresponding hydrological and speleological network and subterranean fauna. In a relatively small area of the Classical Karst there are different development phases of poljes; starting with active poljes in its mature phase (like Planinsko polje and Cerkljansko polje) and all the way to poljes in its final, disintegrating phase (the Pivka intermittent lakes). The caves in Classical Karst, connected to the poljes systems, are also in different development phases and therefore vary enormously in its cave sediments.

Caves are a unique feature of the Classical Karst also due to the number of real cave animals. With more than 100 species of troglobites, cave-dwelling animals, the Classical Karst is one of the world's hot-spots of subterranean fauna.

Justification for Criteria

- vii. contain superlative natural phenomena or areas of exceptional natural beauty and aesthetic importance;

Ever since antiquity, numerous explorers and experts have depicted this dramatic landscape with caves, water bodies and poljes. Karst features and phenomena are preserved in their natural state, as is the landscape as a whole. The aesthetic value of this area has been formed through centuries of cohabitation and dependence between man and nature. The Classical Karst represents an example of a typical karst landscape where the shortage of arable land and water has prevented the intensive use of space. The global recognition of the Classical Karst was strongly affected by the development of cave tourism that builds on the extraordinary natural beauty and aesthetic value of karst caves.

In addition to caves and the exhibits in the caves, the poljes also have high aesthetic value, especially in the period of floods when the still, stagnant water is present on the bottom of the poljes. This ever-changing landscape has always evoked interest by the locals as well as experts and artists.

- viii. to be outstanding examples representing major stages of earth's history, including the record of life, significant on-going geological processes in the development of landforms, or significant geomorphic or physiographic features;

The geological development of Classical Karst is closely tied to the dynamic events on the carbonate platform and the intense tectonic processes.

Carbonate rocks that form Classical karst deposited on Adria Carbonate Platform during Mesozoic. Desintegration of the platform after the Eocene was connected with two distinct tectonic phases. In the morphology of the karst the older tectonic phase is expressed as large levelled surfaces that were in present phase because of faults, uplifts and connected drop of ground water desintegrated and desected with numerous closed depressions like poljes, dolines, collapse dolines and caves.

The poljes in Classical Karst were formed in the thrust and fault structures of the Idrija Fault. The fault zone is wide, which led to lowering of the surface, forming a long depression. The fault zone contains crumbled rocks and dolomite with low permeability that keep the water in place. Hydrologically poljes are in the zone of groundwater level oscillations. The consequence of this composition is that water can sometimes be seen on the surface, dissolving and levelling it. Faster corrosion and erosion formed a depression along the Idrija Fault (forming Planinsko and Cerknjsko polje), whereas the Pivka intermittent lakes were formed by the rising tectonically active flysch barrier. The Pivka lakes are actually the bottom of the polje, being moved tectonically. These relics of the polje are formed as intermittent lakes, since the oscillating karst water can only reach up to a part of the polje. The poljes of Classical Karst were formed in the zone of karst water level oscillations, depending on the underlying geological structure. Where the geological structures are on the level of groundwater, they are flooded. The uniqueness of poljes of the Classical Karst is that they are placed within these tectonic structures and that several development phases can be found within one fault zone. One of the main characteristics of poljes are floods, which can last for months. Whereas the rivers would already dry out, the poljes would still be flooded with water. This is exactly what the inhabitants (and experts later on) found so interesting and which also led to the birth of ideas on the development and functioning of these landforms. Poljes are a special phenomenon from the hydrogeological point of view as well. Cerknjsko polje is an intermittently flooded polje – an intermittent lake – and represents and includes karst features and phenomena characteristics of poljes and karst depressions, as well as all the characteristics of the karst relief. It is also important historically as it has been mentioned by authors since antiquity with the first printed accounts going back to 1537.

The karst features special and typical hydrological conditions – underground runoff and corresponding special hydrological phenomena. These phenomena are highly diverse in the Classical Karst and include karst springs, great and deep vacluse springs. One of the exceptional springs is the Gabranca Spring near Neverke (water rises more than 200 m). Hydrological phenomena also include estavels and various types of ponors, ranging from alluvial to large inlet caves such as the more than 20 km long Postojnska jama. Groundwater connections between disappearing streams and the nearby poljes are especially interesting. The connections are frequently very complex and take the form of networks, including surface and underground bifurcations where water runs off to different springs during different water stages. The intertwinement of the surface and underground water flow and the associated chemical processes have enabled deep karstification. The exceptional nature of karst caves is exhibited in the variety (on a global scale) that results from the different types (inactive caves, active caves, cave complexes, shafts, spring caves, etc.) and dimensions (the longest cave systems are more than 20 km long), as well as the sheer number of speleological formations per unit of surface area – around 40 entrances/km². The variety is also exhibited by the quantity of cave passages with flowstone formations, types of flowstone and its forms (stalactites, stalagmites, curtains, cave pearls, etc.). The importance of cave sediments for scientific research should also be specifically highlighted.

Recent research even shows that particular types of karst geomorphology are tied to particular types of tectonics. Classical Karst represents an area of pioneering tectomorphogenic-speleogenic karstological and historical research.

Around 500 caves have been explored in the Classical Karst. A high share of cave systems confirms that the karst processes have developed in all directions. Some caves have an outstanding aesthetic value considering the extensively branched cave passages and the variety of the speleothem inventory.

- ix. to be outstanding examples representing significant on-going ecological and biological processes in the evolution and development of terrestrial, fresh water, coastal and marine ecosystems and communities of plants and animals;

The long-term development of Classical Karst without any interruptions is also reflected in its rich subterranean fauna. Biological research of the underground world, i.e. speleobiology, began in this area and this is when numerous animals were first described. This is where the type localities of the first known cave-dwelling animals, the cave salamander (*Proteus anguinus* Laurenti) (1768) and the beetle *Leptodirus hochenwartii* Schmidt (1831) are located. Cave system Postojnska jama and Planinska jama is also the richest cave system in the world with more than 100 troglobitic species.

Quite a few Pleistocene animals (cave bear, cave lion, hyena and others) have been preserved in caves. Caves also serve as an important occasional dwelling or refuge for larger forest animals such as dormice, bats, badgers, foxes and bears.

The history of the deforestation and reforestation of the Karst with the accompanying opening of new habitats is especially interesting and instructive.

- x. to contain the most important and significant natural habitats for in-situ conservation of biological diversity, including those containing threatened species of outstanding universal value from the point of view of science or conservation.

Caves and extensive systems of fissures in karstified rock serve as a habitat for a diverse troglobitic fauna. These animals are able to feed on the elements of the relatively extensive bioproduction on the surface, which enter the underground along with the relatively large quantities of infiltrating water. Various habitat types are present in the Classical Karst: surface, intermittently flooded and aquatic habitats, as well as intermediate habitats (underground-surface). Intermediate habitats are also settled by certain troglobitic and troglophile species.

Certain sessile (and mostly filter feeding) troglobitic animals such as cnidarians (*Velkorrhia enigmatica*), the *Marifugia cavatica* tube worm and *Congerina kusceri*.

The first troglobites from the Classical Karst to be described were: the cave salamander (*Proteus anguinus*) from Cerkniško polje; the beetle *Leptodirus hochenwartii* from Postojnska jama and a whole range of others.

The surface fauna is rich here. Its special members include large forest mammals, including large predators, wetland birds, vertebrates in rocky habitats and invertebrates from aquatic and surface semi-subterranean "cryptic" habitats (springs, soil).

The variety of flora in the karst is first and foremost dependent on the interaction between the climatic, edaphic, hydrological and orographic conditions throughout geological history. An important factor that contributes to the high level of fauna diversity in the Classical Karst is also the relatively small human impact owing to the low density of settlement and land use type that includes pastoralism and the exploitation of forests. On the other hand, the karst was also the hub for numerous groups of plants before, during and after the ice ages. The Western Balkans were one of the flora refuges during glaciation. All of these factors – independently or jointly – have shaped the especially extensive diversity of karst flora and vegetation. Even though many original landscapes have experienced different levels of ecosystem disruption, the exceptional local and regional diversity of vegetation and flora has been preserved. It is the Mediterranean and sub-Mediterranean mountains especially that are home to habitats for Tertiary, glacial and post-glacial relict species. Through deforestation in prehistoric times, humans have even contributed to the diversification of the flora by opening up space for the occurrence or expansion of habitats that are today perceived as natural (dry meadows, rock flora).

1.PRAVNE IN DRUGE PODLAGE ZA NAČRT UPRAVLJANJA IN VARSTVENI STATUSI

The protection of the nominated property Classical Karst follows the system of nature protection in Slovenia. In 1993, the Environmental Protection Act (Official Gazette of RS, No. 39/06 - official consolidated text, 49/06 - ZMetD, 66/06 - OdlUS, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 - ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 and 30/16) established a comprehensive framework for systematic protection of the environment and nature. It also provided a framework for systematic regulation of nature protection, which was laid down with the Nature Conservation Act (Official Gazette of RS, No. 96/04 - official consolidated text, 61/06 - ZDru-1, 8/10 - ZSKZ-B and 46/14). This Act defines the measures for biodiversity conservation and the system for protection of valuable natural features for the purpose of contributing to the conservation of nature. Slovenia has ratified all major international treaties relating to the protection of nature, making them part of the Slovenian legal order. With the Nature Conservation Act, the content of ratified international treaties was included in the Slovenian legal order.

The protection and use of underground caves, protection arrangements, protection measures and other rules of conduct in caves are governed by the Underground Cave Protection Act (Official Gazette of RS, No. 2/04, 61/06 - ZDru-1 and 46/14 - ZON-C).

Protected areas have their own constituent instruments, which further define the protection arrangements. Some units (poljes, sources, streams and caves) have several conservation statuses. Units are of local, national or international importance. The nominated property of Classical Karst covers the following conservation statuses: valuable natural features of national or local importance and protected areas, such as regional and landscape parks and natural monuments.

The most important regulations of the Republic of Slovenia on nature protection in Classical Karst WH Property are as follows:

- Resolution on the National Environmental Action Plan 2005-2012 (ReNPVO) (Official Gazette of RS, No. 2/06),
- Biodiversity Conservation Strategy of Slovenia (adopted at the 55th Government session, on 20 December 2001),
- Ordinance on the Spatial Planning Strategy of Slovenia (Official Gazette of RS, No. 76/04),
- Nature Conservation Act (Official Gazette of RS, No. 96/04 - ZON-UPB2 and 61/06 - Zdru-1) (Official Gazette of RS, No. 96/04 - official consolidated text, 61/06 - ZDru-1, 8/10 - ZSKZ-B and 46/14).
- Spatial Management Act - ZUreP (Official Gazette of RS, No. 110/02, 8/03 - corr., 58/03 - ZZK-1, 33/07 - ZPNačrt, 108/09 - ZGO-1C and 80/10 - ZUPUDPP)
- Spatial Planning Act (Official Gazette of RS, No. 33/07, 70/08 - ZVO-1B, 108/09, 80/10 - ZUPUDPP, 43/11 - ZKZ-C, 57/12, 57/12 - ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 - OdlUS and 14/15 - ZUUJFO)
- Environmental Protection Act - ZVO-1 (Official Gazette of RS, No. 39/06 - official consolidated text, 49/06 - ZMetD, 66/06 - OdlUS, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 - ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 and 30/16)

- Underground Cave Protection Act - ZVPJ (Official Gazette of RS, No. 2/04, 61/06 - ZDru-1 and 46/14 - ZON-C)
- Waters Act- ZV-1 (Official Gazette of RS, No. 67/02, 2/04 - ZZdri-A, 41/04 - ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 and 56/15)
- Forest Act (Official Gazette of RS, No. 30/93, 56/99 - ZON, 67/02, 110/02 - ZGO-1, 115/06 - ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 - ZDavNepr, 17/14, 24/15, 9/16 - ZGGLRS and 77/16)
- Rules on the Inclusion of Endangered Plant and Animal Species in the Red List (Official Gazette of RS, No. 82/02 and 42/10)
- Decree on the Spatial Order of Slovenia (Official Gazette of RS, No. 122/04 and 33/07 - ZPNačrt)
- Decree on Ecologically Important Areas (Official Gazette of RS, No. 48/04, 33/13 and 99/13)
- Decree on Habitat Types (Official Gazette of RS, No. 112/03, 36/09 and 33/13)
- Decree on the River Basin Management Plan for the Danube Basin and the Adriatic Sea Basin (Official Gazette of RS, No. 67/16)
- Decree on the Protection of Wild Fungi (Official Gazette of RS, No. 57/98)
- Decree on Protected Wild Plant Species (Official Gazette of RS, No. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09 and 15/14)
- Decree on Protected Wild Animal Species (Official Gazette of RS, No. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 - OdlUS, 96/08, 36/09, 102/11 and 15/14)
- Decree on the Categories of Valuable Natural Features (Official Gazette of RS, No. 52/02, 67/03)
- Decree on the Limits of Environmental Light Pollution Values (Official Gazette of RS, No. 81/07, 109/07)
- Rules on the Designation and Protection of Valuable Natural Features (Official Gazette of RS, No. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10 and 23/15)
- Rules on the Assessment of Acceptability of Impacts Caused by the Execution of Plans and Activities Affecting Nature in Protected Areas (Official Gazette of RS, No. 130/04, 53/06, 38/10 and 3/11)
- Ordinance on the Notranjska Regional Park (Official Gazette of RS, No. 75/02)
- Ordinance on the Pivka Intermittent Lakes Landscape Park (Official Gazette of RS, No. 43/2014)
- Decree on the Protection of Surroundings of Rakova Basin near Rakek in Notranjska (Official Gazette of LRS, No. 27/49)
- Ordinance Designating Cultural and Historical Monuments and Natural Sites of Special Interest in the Area of the Municipality of Postojna (Primorske novice - official publications, 29/84)
- Rules on the Designation and Protection of Valuable Natural Features (Official Gazette of RS, No. 111/2004 and 70/06, 93/10)

- Ordinance Declaring the Jama Castle a National Cultural Heritage Monument (Official Gazette of RS, No. 81/99, 55/02, 54/03 and 16/08)
- Škocjan Caves Regional Park Act (Official Gazette of RS, No. 57/96)
- Decree on the Ljubljana Marshes Landscape Park (Official Gazette of RS, No. 112/08)
- Natura Management Programme for the period 2014-2020 based on the decision by the Government of the Republic of Slovenia (Government Decision No. 00719-6/2015/13 of 9 April 2015, corr. on 28 May 2015 and 23 March 2016).
- Uredba o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem (Uradni list RS, št. 77/02, 41/04 – ZVO-1 in 66/07)

In addition to that the following act sets the uniform system for the protection of cultural heritage in the World Heritage Property on the national level:

- Cultural Heritage Protection Act – CHPA-1 (Official Gazette of RS, No 16/08, 123/ 08, 90/12, 111/13 and 32/16).

4. ORGANIZACIJA DELOVANJA POSAMEZNIH UPRAVLJAVCEV NA OBMOČJU KLASIČNEGA KRASA

Upravljavec – uradni naziv: NOTRANJSKI REGIJSKI PARK

Pravna podlage za delovanje Notranjskega regijskega parka je Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Notranjski regijski park (Uradni list RS, št. 75/2002). Javni zavod je bil ustanovljen leta 2003. Glavna naloga po ustanovitvenem aktu je raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije.

Javni zavod vodi direktor. V javnem zavodu je zaposlenih 6 strokovnih sodelavcev, ki skrbijo za vodenje zavoda, strokovno vodenje in raziskovalno delo ter inventarizacijo vrednot zavarovanega območja. Poleg tega zavod zaposluje tudi tehničnega sodelavca za vzdrževanje parkovne infrastrukture in pomoč pri strokovnem delu v povezavi z naravovarstvenimi aktivnostmi ter vodjo kulturnega doma, ki skrbi kulturno dediščino, za organizacijo prireditev in program v kulturnem domu. Za čas trajanja projektov so v javnem zavodu zaposleni tudi projektni sodelavci.

Javni zavod se financira s sredstvi proračuna Občine Cerknica, lastnimi sredstvi z naslova tržne dejavnosti, drugimi nejavni prihodki (vstopnine) ter sredstev, pridobljenih preko projektov. V letu 2016 je proračun znašal 250.000,00 €

Upravljavec – uradni naziv: Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, organizacijska enota KRAJINSKI PARK PIVŠKA PRESIHajoča JEZERA

Pravna podlaga za delovanje Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera je Odlok občine Pivka o ustanovitvi krajinskega parka Pivška presihajoča jezera (Uradni list RS, št. 43/2014). Krajinski park je bil ustanovljen leta 2014. Glavne naloge po ustanovitvenem aktu so varstvo narave, varstvo vodnih virov in preprečevanje onesnaževanja, spodbujanje trajnostnega kmetijstva in trajnostnega turizma, promocija in trženje, izobraževanje in ozaveščanje, urejanje prometa na področju parka ter izvedba razvojnih projektov.

Krajinski park vodi vodja enote. Strokovni vodja skrbi za inventarizacijo vrednot na zavarovanem območju ter naravovarstveno razvojne prioritete. V parku so zaposleni tudi naravovarstveni nadzornik, ki skrbi za naravovarstveni nadzor in vodenje skupin ter projektni sodelavci, ki skrbijo za administrativno - tehnične in vsebinske vsebine projektov.

Krajinski park se v celoti financira iz proračuna Občine Pivka. Dodatna sredstva predstavljajo projekti ter vstopnine. V letu 2017 je proračun znašal okrog 80.000 €.

Upravljavec – uradni naziv: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

Pravna podlaga za delovanje je Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99). Zavod Republike Slovenije za varstvo narave je bil ustanovljen leta 2002.

Osrednje poslanstvo je ohranjanje slovenske narave s poudarkom na naravovarstveno najvrednejših oziroma najbolj ogroženih območjih. Ključne naloge zavoda v skladu z Zakonom o ohranjanju narave so:

- zbiranje podatkov o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih življenjskih prostorih in ekosistemih (v sodelovanju z izvajalci javnih služb na področju usmerjanja gospodarjenja z naravnimi viri);
- evidentiranje in vrednotenje delov narave;
- upravljanje z bazami podatkov o naravnih vrednotah in sestavinah biotske raznovrstnosti;

- spremljanje stanje ohranjenosti narave, biotske raznovrstnosti in stanja naravnih vrednot;
- priprava strokovnih predlog;
- priprava naravovarstvenih smernic;
- podajanje strokovnih mnenj s področja ohranjanja narave;
- sodelovanje pri pripravi načrtov upravljanja zavarovanih območij,
- upravljanje z zavarovanimi območji, ki jih je ustanovila država (če je v aktu o zavarovanju tako določeno);
- sodelovanje v postopku izbire koncesionarja;
- nudenje strokovne pomoči lastnikom naravnih vrednot in lastnikom zemljišč na zavarovanih območjih;
- opravljanje strokovnega nadzora nad izvajanjem naravovarstvenih nalog;
- sodelovanje pri izvajanju in izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot državnega pomena;
- izvajanje strokovnih nalog na področju ohranjanja narave v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi;
- skrb za enotnost strokovnih metod in postopkov na področju ohranjanja narave;
- sodelovanje pri pripravi izobraževalnih programov o ohranjanju narave in skrb za ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave.

Poleg zakonsko določenih nalog, se Zavodu ukvarja tudi z različnimi mednarodnimi in domačimi projekti, ki vzpodbujajo ohranjanje narave. ZRSVN je strokovni organ Republike Slovenije za izvajanje mednarodne konvencije CITES in izvaja strokovne naloge iz naslova NATURA 2000 z namenom ohranjanja evropsko pomembnih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov.

Kot partner pa ZRSVN sodeluje pri številnih domačih in mednarodnih projektih.

Delo je organizirano v sedmih območnih enotah na območju celotne Slovenije in na Osrednji enoti, ki skrbi za koordinacijo in enotno delovanje Zavoda navzven in navznoter. Na dan 31.12.2016 je bilo na javni službi za nedoločen čas zaposlenih 68 oseb.

Zavod se financira iz proračuna Republike Slovenije, poleg tega za svoje delovanje pridobiva tudi projektna sredstva. V letu 2016 je proračun znašal 2.600.000 €.

Upravljavac – uradni naziv: POSTOJNSKA JAMA, d.d.

Pravna podlaga za delovanje je Zakon o gospodarskih družbah in Uredba o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski system, po kateri ima družba podpisano koncesijsko pogodbo z Republiko Slovenijo (Ur. l. RS. Št. 77/02, 42/04 ZVO-1 in 66/07) iz leta 2007.

V času Avstro-Ogrske je s Postojnsko jamo od leta 1819 upravljala Jamska komisija, sestavljena iz uglednih predstavnikov stroke in oblasti. Današnji upravljavac, družba Postojnska jama d. d. je pravna naslednica številnih predhodnih organizacijskih oblik in je bila ustanovljena

Eden od ključnih procesov se je začel v samostojni Sloveniji v letu 1993, ko se je tedanje podjetje Postojnska jama, turizem p.o. vključilo v lastninsko preoblikovanje slovenskih družb

in ga v začetku leta 1998 zaključilo z vpisom v sodni register pri Okrožnem sodišču v Kopru kot gospodarska družba Postojnska jama, turizem, d. d. V letu 2011 se je družba s Sklepom o vpisu spremembe pri subjektu z dne 11.4.2011 preimenovala v Postojnsko jamo, turizem, gostinstvo in trgovina, d. d..

Glavne naloge po ustanovitvenem aktu so varstvo naravnih vrednot in varstvo kulturne dediščine, organizacija in izvedba vodenih ogledov, organiziranje razstav, sejmov, srečanj, gostinska dejavnost in dejavnost nastanitvenih objektov ter prodaja spominkov.

Za izvajanje nalog, vezanih na organizacijo obiska, ustrezno interpretacijo, vodenje obiskovalcev po vseh turističnih znamenitostih, skrb za naravne vrednote in živalski svet, nadzor nad gibanjem obiskovalcem in za poročanje o aktivnostih rabe naravnih vrednot skrbi okrog 25 sodelavcev, v času turistične sezone pa 90.

Družba Postojnska jama, d.d. se financira iz lastnih sredstev iz naslova vstopnin rabe naravnih vrednot in kulturne dediščine ter lastnih sredstev iz naslova tržne dejavnosti (gostinstvo, namestitve, trgovina). V letu 2016 je bil proračun za zgoraj navedene naloge okrog 400.000 €. Za vlaganja v jamsko infrastrukturo iz naslova koncesnine je bilo v letu 2016 investirano 843.605 €.

Eden od pomembnih virov financiranja infrastrukture lokalnega pomena za izvajanje gospodarskih javnih služb varstva okolja v občinah Pivka in Postojna, s posebnim poudarkom na ohranjanju porečja Pivke, je koncesijska dajatev za upravljanje jamskih sistemov.

Po Uredbi o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem (Uradni list RS, št. 77/02, 41/04 – ZVO-1 in 66/07) trenutni koncesionar, Postojnska jama d. d. za turistično rabo plačuje koncesijsko dajatev. Dajatev se razdeli med državo in občino Postojna tako, da pripada državi 40 odstotkov, občini Postojna pa 60 odstotkov, in sicer od zneska celotne koncesijske dajatve, znižane za vlaganja v infrastrukturo naravne vrednote, ki jih izvaja koncesionar.

Občini Pivka in Postojna pa sta po zgornji Uredbi upravičeni tudi do 97,5 odstotkov dela koncesijske dajatve, ki pripada državi, če ta sredstva vlagata v gradnjo infrastrukture lokalnega pomena za izvajanje gospodarskih javnih služb varstva okolja v skladu z operativnimi programi varstva okolja, sprejetimi za izvedbo nacionalnega programa varstva okolja na področju teh javnih služb, pri čemer se ta delež koncesijske dajatve razdeli med občinama tako, da pripada občini Postojna 28,89 odstotkov in občini Pivka 71,11 odstotkov tega dela koncesijske dajatve.

Aktualna koncesijska pogodba je podpisana do leta 2028.

5. INSTRUMENTI IN STRUKUTRA ZA IMPLEMENTACIJO NAČRTA UPRAVLJANJA

Implementacija Načrta upravljanja za Klasični kras kot območje svetovne dediščine temelji na Sporazumu o upravljanju Klasičnega krasa kot območja Svetovne dediščine, ki ga podpišejo vsi partnerji.

Sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine

Podpisniki Sporazuma o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Zavod RS za varstvo narave,
- Občina Bloke,
- Občina Cerknica,
- Občina Logatec,
- Občina Loška Dolina,
- Občina Pivka,
- Občina Postojna,
- Krajevski park Pivška presihajoča jezera
- Notranjski regijski park,
- Zavod Znanje Postojna,
- Regionalna razvojna agencija,
- Družba Postojnska jama d.d.,
- Društvo ljubiteljev Križne jame,
- Jamarsko društvo Planina,

sklenejo naslednji

Sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine

I. UVODNE UGOTOVITVE

1. člen

Klasični kras

- (1) Glavne vrednosti, ki prispevajo k izjemni univerzalni vrednosti Klasičnega krasa so kraška polja ter na njih navezujoča se hidrološka in speleološka mreža ter podzemna favna. Na relativno majhnem območju Klasičnega krasa so zastopana kraška polja v različnih razvojnih fazah. Jame na Klasičnem krasu, ki se vežejo na sistem kraških polj, so prav tako kot kraška polja v različnih razvojnih fazah in so glede na jamske sedimente zelo raznolike. Prav tako je na izjemnost Klasičnega krasa vezano veliko število pravih jamskih živali. Z več kot sto vrstami pravih jamskih živali se Klasični kras uvršča med vroče točke po jamski pestrosti na svetu. Enako pomemben prispevek k univerzalni vrednosti predstavljajo tudi pionirsko/zgodovinsko, in modern/sedanje znanstveno preučevanje krasa, kraških pojavov in oblik ter kulturna dediščina, vezana na naravne danosti krasa.
- (2) Podpisniki sporazuma soglašajo, da se območje Klasičnega krasa na območju občin Bloke, Cerknica, Logatec, Loška Dolina, Pivka in Postojna, predlaga za vpis na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO.
- (3) Podpisniki sporazuma soglašajo, da bodo njihova ravnanja skladna z Načrtom upravljanja Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine ter v duhu ohranjanja in krepitev izjemne univerzalne vrednosti Klasičnega krasa.

II. MEDSEBOJNO SODELOVANJE - PARTNERSKI SVET

2. člen

Namen partnerskega sveta

- (1) Partnerski svet je ustanovljen skladno s tem sporazumom z namenom odgovornega, učinkovitega in trajnega upravljanja Klasičnega krasa ter operativno koordinacijo posameznih deležnikov. Poleg tega tudi zagotavlja implementacijo zahtev v okviru Konvencije o svetovni dediščini za Klasični kras kot območje svetovne dediščine.

3. člen

Sestava partnerskega sveta

- (1) Partnerski svet je glavni organ odločanja po tem sporazumu. Partnerski svet sestavljajo podpisniki tega sporazuma. V razširjeni sestavi partnerskega sveta so še predstavniki naslednjih organizacij: Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport - Urada za UNESCO, Inštituta za raziskovanje krasa Znanstveno raziskovalnega centra SAZU, Parka Škocjanske jame in Zavoda za gozdove Slovenije.
- (2) Zakoniti zastopnik lahko v partnerski svet (in v njegovo razširjeno sestavo) imenuje svojega namestnika.
- (3) Partnerski svet lahko imenuje posebne delovne skupine za izvajanje posameznih delov Načrta upravljanja.
- (4) Partnerski svet in delovne skupine lahko na svoje sestanke povabijo tudi predstavnike posvetovalnih teles IUCN, Centra za svetovno dediščino ali predstavnike druge zainteresirane javnosti. Povabljeni so predvsem z vidika njihovih kompetenc, kjer bi s svojim znanjem in izkušnjami lahko pripomogli k reševanju odprtih vprašanj.
- (5) Partnerskemu svetu se lahko pridružijo tudi druge organizacije, katerih delovanje lahko pomembno prispeva k učinkovitejšemu izvajanju načrta upravljanja. O njihovem članstvu odloča Partnerski svet.

4. člen

Predsedstvo partnerskega sveta in tajništvo

(1) Predsedstvo partnerskega sveta je operativni organ in uradni predstavnik partnerskega sveta. Predsedstvo partnerskega sveta je stalno telo, ki ga sestavljajo: Zavod RS za varstvo narave, Krajinski park Pivška presihajoča jezera, Zavod Znanje Postojna in Notranjski regijski park. Za administrativno tehnične naloge skrbi Tajništvo. Naloge Tajništva izvaja RRA Zeleni kras. Predsedstvo partnerskega sveta vodi po eno leto predstavnik vsake članice po sistemu rotacije.

(2) Naloge predsedstva so:

- sklic partnerskega sveta,
- priprava poročil, potrjevanje gradiv za partnerski svet,
- vodenje sestankov,
- priprava Periodičnih poročil za UNESCO in
- uradni predstavnik partnerskega sveta za stike z javnostjo.

(3) Naloge tajništva so predvsem administrativnega dela, kar vključuje:

- koordinacijo in pripravo gradiv za seje organov in za sestanke,
- pripravo zapisnikov sestankov,
- upravljanje z elektronskim naslovom in posredovanje informacij vsem članom partnerskega sveta ter
- druga administrativna dela v odnosu do pristojnih ministrstev ali Centra za svetovno dediščino.

(4) Partnerski svet se sestaja vsaj dvakrat letno. Člani sveta lahko predlagajo tudi dodatne sestanke. Predsedstvo odloča o dodatnih sestankih, določi dnevni red in vsebino sestanka. Možne so tudi dopisne seje partnerskega sveta.

(5) Partnerski svet lahko z 3/5 vseh glasov odloči da:

- Se določi drugo institucijo za izvajanje nalog Tajništva,
- Se spremeni sestava in delovanje Predsedstva partnerskega sveta.

5. člen

Naloge partnerskega sveta

(1) Partnerski svet aktivno sodeluje pri upravljanju Klasičnega krasa in preko svojih članov zagotavlja implementacijo zahtev v okviru Konvencije o svetovni dediščini za Klasični kras kot območje svetovne dediščine do pristojnih ministrstev in Centra za svetovno dediščino.

(2) Partnerski svet se preko svojih članov seznanja o stanju in ohranjenosti Klasičnega krasa in njegovih posameznih delih. Prav tako se seznanja z morebitnimi posegi, ki bi lahko vplivali na njegovo izjemno univerzalno vrednosti in predlaga nadaljnje ukrepe.

(3) Partnerski svet skrbi za implementacijo in posodabljanje Načrta upravljanja Klasičnega krasa. To je 5-letni strateški dokument za učinkovito upravljanje Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine. Člani partnerskega sveta so predsedstvu dolžni vsaj enkrat letno poročati o izvajanju aktivnosti v skladu z Načrtom upravljanja. Predsedstvo pripravi letno poročilo. Poročilo vsebuje povzetek letnih poročil članov partnerskega sveta in morebitna priporočila Načrtu upravljanja.

(4) Partnerski svet spodbuja znanstvene raziskave, predvsem s področja krasoslovja in speleobiologije. Zagotavlja tudi izmenjavo dobrih praks upravljanja območij svetovne dediščine.

Različnim ciljnim skupinam predstavlja svetovno dediščino in spodbuja pobude za povečanje mednarodne prepoznavnosti Klasičnega krasa.

(5)Na morebitne pobude o širjenju Klasičnega krasa, kot območja svetovne dediščine, partnerski svet poda svoje mnenje in v dogovoru s pristojnimi ministrstvi sodeluje pri teh postopkih.

(6)Partnerski svet lahko izvaja tudi druge naloge, ki zadevajo upravljanje območja Klasični kras.

6. člen

Financiranje delovanja partnerskega sveta

(1)Predsedstvo poskrbi za organizacijo sestankov in morebitne materialne stroške za njihovo organizacijo. Spodbuja se elektronsko gradivo. Stroške aktivnosti za svoje predstavnike v organih po tem sporazumu krijejo organizacije same. Stroške delovanja Tajništva krijejo občine v okviru izvajanja javnih nalog RRA.

7. člen

Odločitve partnerskega sveta

(1)Partnerski svet je sklepčen, če je prisotna večina vseh članov. Odločitve znotraj partnerskega sveta se sprejemajo z navadno večino prisotnih, razen če v tem sporazumu ni določeno drugače.

8. člen

Končna določba

(1)Ta sporazum stopi v veljavo z dnem podpisa odgovornih oseb vseh imenovanih organizacij. Partnerski svet avtomatično preneha z delom v primeru, da Klasični kras ni vpisan na Seznam svetovne dediščine v roku 3 let od podpisa tega sporazuma in v primeru izbrisa Klasičnega krasa iz Seznama svetovne dediščine.

6. SWOT ANALIZA OBMOČJA

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Klasični kras kot območje svetovne dediščine

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznavnost območja Klasičnega krasa kot svetovne dediščine v strokovni in splošni javnosti. - Raznolika in dobro ohranjena narava z edinstvenimi in številnimi naravnimi kraškimi pojavi (jame, presihajoča jezera). - Visoka stopnja biotske raznovrstnosti, prisotnost endemičnih vrst in dobra ohranjenost habitatov. - Visok delež zavarovanih in varovanih območij narave (regijski in krajinski parki, naravne vrednote ter območja Natura 2000). - V večjem delu območja dobro ohranjeni, strnjeni gozdovi, ki varujejo kraška tal, uravnavajo odtok padavinskih voda, blažijo podnebne ekstreme in so življenjski prostor velikemu številu živalskih in rastlinskih vrst ter drugih organizmov. - Prisotnost znanstveno izobraževalnih inštitucij za proučevanje krasa (ZRC IZRK SAZU kot vodilna svetovna inštitucija na področju krasoslovja, Krasoslovno študijsko središče UNE-SCO,...) - Bogata kulturna dediščina. - Ohranjene avtohtone podeželske poselitvene značilnosti in kulturna krajina. - Razvijajoči se krovni destinacijski znamki – Zeleni kras in Ljubljana z zelenim zaledjem s postavljenimi vizijo in strategijo trajnostnega turizma. - Ugodne razmere za ekološko kmetovanje ter razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. - Dobra geostrateška lega in prometna dostopnost. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visoka ranljivost območja zaradi karbonatne kamninske osnove. - Razdrobljeno oz. necelovito upravljanje območja, ki je vezano na administrativne in ne na vsebinske meje območja. - Zaraščanje kulturne krajine. - Nepokritost nekaterih delov območja z ustreznim načinom urejanja in čiščenja odpadnih voda. - Slabo urejen sistem javnega prevoza. - Razdrobljena turistična ponudba, nepovezanost ponudnikov in turističnimi produkti, premalo skupnega trženja in skupne prodaje. - Nizka stopnja ozaveščenosti o odličnosti in inovativnosti v turizmu. - Neenakomerno razvita turistična infrastruktura. - Nezadostna zmogljivost infrastrukture v primeru povečanega obiska in posledično oteženo upravljanje takšnega obiska. - Prisotnost obsežnega vadišča Slovenske vojske (Poček) v osrednjem delu vodovarstvenega območja.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje destinacije Klasičnega krasa kot svetovne dediščine z ostalimi območji svetovne dediščine v Sloveniji in tujini, ostalimi varovanimi območji ter ostalimi podobnimi institucijami. - Izjemno bogastvo in ohranjenost površinskih kraških pojavov ter kraškega podzemlja nudi možnosti sonaravnega razvoja. - Povečanje prepoznavnosti Slovenije kot zibelke krasoslovja. - Povečana skrb nad ohranjanjem naravnih pojavov z zagotavljanjem varstvenih režimov na varovanih območjih. - Povezovanje kulture in turizma z razvijajočimi se muzejskimi in drugimi projekti. - Nadaljnji razvoj izobraževalnega turizma in oblikovanje inovativnih turističnih produktov. - Nova delovna mesta in vključevanje lokalnega prebivalstva v upravljavske aktivnosti Klasičnega krasa. - Pozicioniranje Klasičnega krasa na svetovni turistični zemljevid. - Dvig kvalitete površinskih in podzemnih voda v regiji po dokončanju izgradnje večine načrtovane okoljske infrastrukture in učinkovit sistem monitoringa. - Večja varnost oskrbe s pitno vodo po dokončanju izgradnje okoljske infrastrukture za oskrbo prebivalcev s pitno vodo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Posegi in dejavnosti v prostoru, s katerimi bi spremenili oblike in lastnosti značilnih kraških pojavov. - Zaraščanje kulturne krajine vpliva na funkcijo in videz kraških polj. - Onesnaževanje kraškega podzemlja in podzemnih habitatov zaradi onesnaževalcev na površju (odpadne vode in odpadki, intenzivno kmetijstvo, vojaška vadbišča, promet,...). - Degradacija ali zmanjšanje kakovosti naravnih virov (jame, pitna voda). - Pomanjkanje zadostnih finančnih sredstev za izgradnjo kanalizacijskega omrežja in čistilnih naprav. - Negotovost izpeljave načrtovane prenove vodovodnega omrežja.

6. VIZIJA IN USMERITVE ZA OHRANJANJE IZJEMNE UNIVERZALNE VREDNOSTI OBMOČJA KLASIČNI KRAS

Klasični kras kot območje svetovne dediščine je zibelka krasoslovja in edinstven svetovni kraški fenomen, ki ga z odgovornim ravnanjem ter znanstvenim raziskovanjem ohranjamo zaradi njegove izjemnosti in kot potencial za kakovost življenja in izvirna doživetja.

Usmeritve za ohranjanje izjemne univerzalne vrednosti območja Klasični kras so vezane na štiri glavne cilje, in sicer:

1. Ohranjanje kraških polj, podzemnega sveta ter njihovih naravnih značilnosti in procesov na območju Klasičnega krasa

- ohranjajo se naravni procesi in naravni pojavi na območju Klasičnega krasa,
- ohranjajo se nadzemne in podzemne kraške oblike in pojavi s presihajočimi jezeri in jamami ter izjemna pestrost podzemnega živalstva,
- na območju Klasičnega krasa se izvaja prilagojena oz. trajnostna raba, ki zagotavlja ohranitev naravnih značilnosti in procesov, ohranjanje ekosistemov in njihove biotske pestrosti,
- na naravovarstveno najbolj občutljivih delih območja se spremlja vplive rabe in se jo po potrebi omeji.

2. Ohranjanje hidroloških značilnosti in kakovosti voda

- spremlja se vodni režim vodonosnikov na območju Klasičnega krasa in načrtuje potrebne ukrepe za ohranjanje čistih voda porečja Ljubljanice,
- izboljša se sistemski monitoring kakovosti čiščenja odpadnih voda na obstoječih čistilnih napravah za zgornji del porečja Ljubljanice,
- kmetijska raba se prilagodi občutljivim kraškim tlem (omejevanje izlivov gnojevke na propustnih kraških tleh, blizu ponikalnic, kjer se ogroža podzemno živalstvo).

3. Učinkovito upravljanje in raziskovanje Klasičnega krasa in mednarodno sodelovanje

- upravljavci zavarovanih območij, občine in ostale ključne institucije na območju Klasičnega krasa aktivno in učinkovito upravljajo z vsebinami, ki prispevajo k ohranjanju in prepoznavanju izjemne univerzalne vrednosti območja Klasični kras
- spodbuja se aktivno vključevanje domačinov v aktivnosti upravljavcev obstoječih zavarovanih območij,
- podpira se bazične znanstvene raziskave Klasičnega krasa (vključevanje univerz in drugih znanstvenih inštitucij),
- podpira se delovanje jamarskih organizacij z namenom odkrivanja in dokumentiranja novih jam in njihovega varstva,
- spodbuja se aktivno sodelovanje vseh članov partnerskega sveta v regionalnih in globalnih organizacijah in njihovih mrežah v povezavi s svetovno dediščino in raziskovanjem krasa.

4. Razvoj usklajene turistične ponudbe in usmerjanje obiskovanja Klasičnega krasa ter ozaveščanje o pomenu Klasičnega krasa

- obisk se upravlja na način, ki ne ogroža naravnih pojavov in procesov, obenem pa nudi izjemna doživetja obiskovalcev,
- interpretacija naj temelji na bistvenih zgodovinskih, kulturnih in naravnih značilnostih Klasičnega krasa, ki predstavljajo izjemno univerzalno vrednost Klasičnega krasa,
- ponudba naj bo povezana in celostna, s prepoznavnim sistemom označevanja in interpretacije; spodbuja se trajnostne oblike turistične rabe,
- razvija naj se turistične produkte pod blagovno znamko Klasični kras – Svetovna dediščina.

7. CILJI VARSTVA IN RAZVOJA OBMOČJA KLASIČNEGA KRASA

Za ohranjanje izjemne univerzalne vrednosti Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine so postavljeni štiri dolgoročni cilji s posameznimi aktivnostmi.

Dolgoročni cilji so:

1. Ohranjanje kraških polj, podzemnega sveta ter njihovih naravnih značilnosti in procesov na območju Klasičnega krasa.
2. Ohranjanje hidroloških značilnosti in kakovosti voda.
3. Učinkovito upravljanje in raziskovanje Klasičnega krasa in mednarodno sodelovanje.
4. Razvoj usklajene turistične ponudbe in usmerjanje obiskovanja Klasičnega krasa ter ozaveščanje o pomenu Klasičnega krasa.

8. SPREMLJANJE UČINKOVITOSTI IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA

Učinkovitost izvajanja Načrta upravljanja se bo spremljala preko letnih programov in poročil, ki izhajajo iz petletnega programa. Po njegovem zaključku leta **xx** se izvede analizo učinkovitosti opravljanja vseh načrtovanih aktivnosti in uresničevanja posameznih dolgoročnih ciljev. Kazalniki za uspešnost njihovega uresničevanja so predstavljeni v nadaljevanju.

Dolgoročni cilj	Kazalniki
<p>1. Ohranjanje kraških polj, podzemnega sveta ter njihovih naravnih značilnosti in procesov na območju Klasičnega krasa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Število pregledanih naravnih vrednot - Ohranitev in izboljšanje stanja naravnih vrednot in zavarovanih območij na površju in v jamah - število izvedenih usposabljanj s področja sonaravnega kmetovanja - Številčnost indikativnih živalskih vrst (v jamskih sistemih) - Število uvedenih ukrepov/priporočil (ki izhajajo iz monitoring) za zmanjšanje negativnih vplivov rabe jam
<p>2. Ohranjanje hidroloških značilnosti in kakovosti voda</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotavljanje pretočnosti oz. naravnega hidrološkega režima na kraških poljih - Izboljšanja kanalizacijskih sistemov oz. povečanje števila čistilnih naprav (5) - Ohranjanje oziroma povečanje števila monitoringov kakovosti in količine voda (2)
<p>3. Učinkovito upravljanje in raziskovanje Klasičnega krasa in mednarodno sodelovanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Število objavljenih znanstvenih člankov (10 na leto) - Število mednarodnih znanstvenih dogodkov (simpozijev, konferenc) na območju klasičnega krasa - Pripravljeno poročilo o delu (1 na leto oz. Peridodično poročilo za Center za svetovno dediščino 1 na 5 let) - Število novo odkritih jam (10 na leto) - Dolžina v m/km novo odkritih povezav med sistemi

Dolgoročni cilj	Kazalniki
4. Razvoj usklajene turistične ponudbe in usmerjanje obiskovanja Klasičnega krasa ter ozaveščanje o pomenu Klasičnega krasa	<ul style="list-style-type: none"> - Število dogodkov, pripravljenih v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom na temo Klasičnega krasa kot svetovne dediščine (5 na leto) - Število usposobljenih jamskih vodnikov z licenco - Število usposobljenih vodnikov-interpretatorjev NV - Skupno promocijsko gradivo na temo izjemne univerzalne vrednosti Klasičnega krasa - Kurikulum Klasičnega krasa za šole - Število infrastrukturnih ureditev (npr. Informativne table, učne poti, parkirišča, informacijske točke) - 1 na leto

Viri

- Cernatič Gregorič, A., 2013: Strokovne podlage za zavarovanje presihajočih jezer zgornje Pivke in Javornikov, Zavod RS za varstvo narave, Nova Gorica.
- Delo, 2010. Biološko daleč najbogatejši sistem na svetu, 17.3.2010.
- Martinčič A., 2004. Cerkniško jezero. V: Jogan, N., M. Kotarac & A. Lešnik (ured.), 2004. Opredelitev območij evropsko pomembnih negozdnih habitatnih tipov s pomočjo razširjenosti značilnih rastlinskih vrst [končno poročilo].
- Odlok o Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera, UL RS 43/2014.
- Perko, D., Orožen – Adamič (ed.), 1998. Slovenija, pokrajine in ljudje. Ljubljana, Založba Mladinska knjiga, 735 p.
- Polak, S. 2014. Biološki monitoring Postojnskega jamskega sistema in Predjamskega jamskega sistema, končno poročilo, Postojna, 58 str.
- Sket, B. 1979. The cave fauna in the triangle Cerknica Postojna Planina (Slovenia, Yugoslavia), its conservation importance. *Varstvo narave*, 13: 45-59
- Sket, B. 2000. Pregled in izbor jam v Republiki Sloveniji, ki so pomembne za ohranjanje podzemeljske favne, Ljubljana.
- Stepišnik U. 2006. Udornice na Slovenskem krasu. Doktorska disertacija. Ljubljana
- Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Gorica, 1996: Inventar naravne dediščine občin Postojna in Pivka, Nova Gorica.
- Pipan, T. (2017): Poročilo Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU za leto 2016, Postojna, str. 20

Sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine

Podpisniki Sporazuma o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Zavod RS za varstvo narave,
- Občina Bloke,
- Občina Cerknica,
- Občina Logatec,
- Občina Loška Dolina,
- Občina Pivka,
- Občina Postojna,
- Krajinski park Pivška presihajoča jezera
- Notranjski regijski park,
- Zavod Znanje Postojna,
- Regionalna razvojna agencija,
- Družba Postojnska jama d.d.,
- Društvo ljubiteljev Križne jame,
- Jamarsko društvo Planina,

sklenejo naslednji

Sporazum o upravljanju Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine

I. UVODNE UGOTOVITVE

1. člen

Klasični kras

(1) Glavne vrednosti, ki prispevajo k izjemni univerzalni vrednosti Klasičnega krasa so kraška polja ter na njih navezujoča se hidrološka in speleološka mreža ter podzemna favna. Na relativno majhnem območju Klasičnega krasa so zastopana kraška polja v različnih razvojnih fazah. Jame na Klasičnem krasu, ki se vežejo na sistem kraških polj, so prav tako kot kraška polja v različnih razvojnih fazah in so glede na jamske sedimente zelo raznolike. Prav tako je na izjemnost Klasičnega krasa vezano veliko število pravih jamskih živali. Z več kot sto vrstami pravih jamskih živali se Klasični kras uvršča med vroče točke po jamski pestrosti na svetu. Enako pomemben prispevek k univerzalni vrednosti predstavljajo tudi pionirsko/zgodovinsko, in modern/sedanje znanstveno preučevanje krasa, kraških pojavov in oblik ter kulturna dediščina, vezana na naravne danosti krasa.

- (2) Podpisniki sporazuma soglašajo, da se območje Klasičnega krasa na območju občin Bloke, Cerknica, Logatec, Loška Dolina, Pivka in Postojna, predlaga za vpis na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO.
- (3) Podpisniki sporazuma soglašajo, da bodo njihova ravnanja skladna z Načrtom upravljanja Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine ter v duhu ohranjanja in krepitev izjemne univerzalne vrednosti Klasičnega krasa.

II. MEDSEBOJNO SODELOVANJE - PARTNERSKI SVET

2. člen

Namen partnerskega sveta

- (1) Partnerski svet je ustanovljen skladno s tem sporazumom z namenom odgovornega, učinkovitega in trajnega upravljanja Klasičnega krasa ter operativno koordinacijo posameznih deležnikov. Poleg tega tudi zagotavlja implementacijo zahtev v okviru Konvencije o svetovni dediščini za Klasični kras kot območje svetovne dediščine.

3. člen

Sestava partnerskega sveta

- (1) Partnerski svet je glavni organ odločanja po tem sporazumu. Partnerski svet sestavljajo podpisniki tega sporazuma. V razširjeni sestavi partnerskega sveta so še predstavniki naslednjih organizacij: Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport - Urada za UNESCO, Inštituta za raziskovanje krasa Znanstveno raziskovalnega centra SAZU, Parka Škocjanske jame in Zavoda za gozdove Slovenije.
- (2) Zakoniti zastopnik lahko v partnerski svet (in v njegovo razširjeno sestavo) imenuje svojega namestnika.
- (3) Partnerski svet lahko imenuje posebne delovne skupine za izvajanje posameznih delov Načrta upravljanja.
- (4) Partnerski svet in delovne skupine lahko na svoje sestanke povabijo tudi predstavnike posvetovalnih teles IUCN, Centra za svetovno dediščino ali predstavnike druge zainteresirane javnosti. Povabljeni so predvsem z vidika njihovih kompetenc, kjer bi s svojim znanjem in izkušnjami lahko pripomogli k reševanju odprtih vprašanj.
- (5) Partnerskemu svetu se lahko pridružijo tudi druge organizacije, katerih delovanje lahko pomembno prispeva k učinkovitejšemu izvajanju načrta upravljanja. O njihovem članstvu odloča Partnerski svet.

4. člen

Predsedstvo partnerskega sveta in tajništvo

- (1) Predsedstvo partnerskega sveta je operativni organ in uradni predstavnik partnerskega sveta. Predsedstvo partnerskega sveta je stalno telo, ki ga sestavljajo: Zavod RS za varstvo narave, Krajinski park Pivška presihajoča jezera, Zavod Znanje Postojna in Notranjski regijski park. Za administrativno tehnične naloge skrbi Tajništvo. Naloge Tajništva izvaja RRA Zeleni kras. Predsedstvo partnerskega sveta vodi po eno leto predstavnik vsake članice po sistemu rotacije.
- (2) Naloge predsedstva so:
- sklic partnerskega sveta,
 - priprava poročil, potrjevanje gradiv za partnerski svet,
 - vodenje sestankov,

- priprava Periodičnih poročil za UNESCO in
 - uradni predstavnik partnerskega sveta za stike z javnostjo.
- (3) Naloge tajništva so predvsem administrativnega dela, kar vključuje:
- koordinacijo in pripravo gradiv za seje organov in za sestanke,
 - pripravo zapisnikov sestankov,
 - upravljanje z elektronskim naslovom in posredovanje informacij vsem članom partnerskega sveta ter
 - druga administrativna dela v odnosu do pristojnih ministrstev ali Centra za svetovno dediščino.
- (4) Partnerski svet se sestaja vsaj dvakrat letno. Člani sveta lahko predlagajo tudi dodatne sestanke. Predsedstvo odloča o dodatnih sestankih, določi dnevni red in vsebino sestanka. Možne so tudi dopisne seje partnerskega sveta.
- (5) Partnerski svet lahko z 3/5 vseh glasov odloči da:
- Se določi drugo institucijo za izvajanje nalog Tajništva,
 - Se spremeni sestava in delovanje Predsedstva partnerskega sveta.

5. člen

Naloge partnerskega sveta

- (1) Partnerski svet aktivno sodeluje pri upravljanju Klasičnega krasa in preko svojih članov zagotavlja implementacijo zahtev v okviru Konvencije o svetovni dediščini za Klasični kras kot območje svetovne dediščine do pristojnih ministrstev in Centra za svetovno dediščino.
- (2) Partnerski svet se preko svojih članov seznanja o stanju in ohranjenosti Klasičnega krasa in njegovih posameznih delih. Prav tako se seznanja z morebitnimi posegi, ki bi lahko vplivali na njegovo izjemno univerzalno vrednosti in predlaga nadaljnje ukrepe.
- (3) Partnerski svet skrbi za implementacijo in posodabljanje Načrta upravljanja Klasičnega krasa. To je 5-letni strateški dokument za učinkovito upravljanje Klasičnega krasa kot območja svetovne dediščine. Člani partnerskega sveta so predsedstvu dolžni vsaj enkrat letno poročati o izvajanju aktivnosti v skladu z Načrtom upravljanja. Predsedstvo pripravi letno poročilo. Poročilo vsebuje povzetek letnih poročil članov partnerskega sveta in morebitna priporočila Načrtu upravljanja.
- (4) Partnerski svet spodbuja znanstvene raziskave, predvsem s področja krasoslovja in speleobiologije. Zagotavlja tudi izmenjavo dobrih praks upravljanja območij svetovne dediščine. Različnim ciljnim skupinam predstavlja svetovno dediščino in spodbuja pobude za povečanje mednarodne prepoznavnosti Klasičnega krasa.
- (5) Na morebitne pobude o širjenju Klasičnega krasa, kot območja svetovne dediščine, partnerski svet poda svoje mnenje in v dogovoru s pristojnimi ministrstvi sodeluje pri teh postopkih.
- (6) Partnerski svet lahko izvaja tudi druge naloge, ki zadevajo upravljanje območja Klasični kras.

6. člen

Financiranje delovanja partnerskega sveta

- (1) Predsedstvo poskrbi za organizacijo sestankov in morebitne materialne stroške za njihovo organizacijo. Spodbuja se elektronsko gradivo. Stroške aktivnosti za svoje predstavnike v organih po tem sporazumu krijejo organizacije same. Stroške delovanja Tajništva krijejo občine v okviru izvajanja javnih nalog RRA.

7. člen

Odločitve partnerskega sveta

(1) Partnerski svet je sklepčen, če je prisotna večina vseh članov. Odločitve znotraj partnerskega sveta se sprejemajo z navadno večino prisotnih, razen če v tem sporazumu ni določeno drugače.

8. člen

Končna določba

(1) Ta sporazum stopi v veljavo z dnem podpisa odgovornih oseb vseh imenovanih organizacij. Partnerski svet avtomatično preneha z delom v primeru, da Klasični kras ni vpisan na Seznam svetovne dediščine v roku 3 let od podpisa tega sporazuma in v primeru izbrisa Klasičnega krasa iz Seznama svetovne dediščine.